

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยในครั้งนี้ มุ่งศึกษาสภาพและแนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐาน ด้านผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก

1. การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.1 ความหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1.2 แนวนโยบายการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระยะ 15 ปี

(พ.ศ.2545-2559)

1.3 แนวคิดในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

2. แนวคิดทฤษฎีที่เกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม

2.1 ความหมายเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม

2.2 องค์ประกอบของคุณธรรมจริยธรรม

2.3 ความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรม

2.4 ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

3. แนวคิดเกี่ยวกับ มาตรฐานการดำเนินงานด้าน ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ (มาตรฐานที่ 13) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.1 มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

3.2 แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานด้านผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่

พึงประสงค์ (มาตรฐานที่ 13) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ประกอบด้วย

1 ด้านความซื่อสัตย์

2 ด้านความประหยัด

3 ด้านความซื่อสัตย์

4 ด้านความมีวินัย

5 ด้านความสุภาพ

6 ด้านความสะอาด

7 ด้านความสามัคคี

8 ด้านความมีน้ำใจ

9 ด้านความมีวัฒนธรรมและความเป็นไทย

4. การดำเนินงานโดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับวงจรคุณภาพ (PDCA)
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
6. กรอบแนวคิดในการวิจัย

การจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. ความหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

ความหมายขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มีผู้ให้ความหมายหรือนิยามไว้มากมาย วัชระ แก้วกำเนิด (2554 : 67) ได้ให้นิยามขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ดังนี้ การปกครองชุมชนหนึ่ง ซึ่งชุมชนเหล่านั้นอาจมีความแตกต่างกันในด้านความเจริญ จำนวน ประชากรหรือขนาดของพื้นที่ เช่น หน่วยการปกครองท้องถิ่น ของไทย จัดเป็น กรุงเทพมหานคร เทศบาล สุขาภิบาล องค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล และเมืองพัทยาตาม เหตุผลดังกล่าวหน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีอำนาจ อิสระ (Atonomy) ในการปฏิบัติหน้าที่ ตามความเหมาะสม กล่าวคือ อำนาจของหน่วยการปกครองท้องถิ่นอย่างแท้จริง หากมีอำนาจ มากเกินไปไม่มีขอบเขตหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น จะกลายสภาพเป็นอธิปไตยเอง เป็นผลเสีย ของความมั่นคงของรัฐบาล อำนาจของท้องถิ่นนี้มีขอบเขตที่แตกต่างกันออกไป ตามลักษณะความ เจริญและความสามารถของประชาชน หน่วยการปกครองท้องถิ่นจะต้องมีสิทธิตามกฎหมาย ที่จะ ดำเนินการปกครองตนเอง แบ่งได้ 2 ประเภท คือ

ประเภทที่ 1 หน่วยการปกครองท้องถิ่นมีสิทธิตามกฎหมายหรือระเบียบข้อบังคับ ต่าง ๆ ขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เพื่อประโยชน์ในการบริหารตามหน้าที่ และเพื่อใช้ข้อบังคับ ประชาชนในท้องถิ่นนั้น ๆ เช่น เทศบัญญัติ ข้อบังคับ สุขาภิบาล เป็นต้น

ประเภทที่ 2 สิทธิที่เป็นหลักในการดำเนินการบริหารท้องถิ่น คือ อำนาจในการ กำหนดงบประมาณเพื่อบริหารกิจการตามอำนาจหน้าที่ของหน่วยการปกครองท้องถิ่นนั้น ๆ

วิลเลียม วี ฮอลโลเวย์ V. Holloway, (1959 : 101-103) นิยามว่า องค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นหมายถึง องค์กรที่มีอาณาเขตแน่นอน มีประชากรตามหลักที่กำหนดไว้ มีอำนาจการ ปกครองตนเอง มีการบริหารการคลังของตนเอง และมีสภาท้องถิ่นที่สมาชิกได้รับการเลือกตั้งจาก ประชาชน

เดเนียล วิท (Danial Wit, 1967 : 98) นิยามว่า องค์กรปกครองท้องถิ่น หมายถึง การ ปกครองที่รัฐบาลกลางให้อำนาจ หรือกระจายอำนาจไปให้หน่วยการปกครองท้องถิ่น เพื่อเปิด

โอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจการปกครองร่วมกันทั้งหมด หรือเพียงบางส่วนในการบริหารท้องถิ่นตามหลักการที่ว่าถ้าอำนาจการปกครองมาจากประชาชนในท้องถิ่นแล้ว รัฐบาลของท้องถิ่นจึงจำเป็นต้องมีองค์กรของตนเอง อันเกิดจากการกระจายอำนาจของรัฐบาลกลาง โดยให้องค์กรอันมีได้เป็นส่วนหนึ่งของรัฐบาล มีอำนาจในการตัดสินใจและบริหารงานภายในเขตอำนาจของตน

สรุป องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นการกระจายอำนาจสู่ชุมชนและท้องถิ่น ที่มีอาณาเขตแน่นอนเพื่อเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นได้มีอำนาจการปกครองร่วมกัน และจะต้องอยู่ในขอบเขตการควบคุมของรัฐตามความเหมาะสม

2. แผนนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระยะ 15 ปี

(พ.ศ. 2554 -2559)

แผนนโยบายการจัดการศึกษาในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นระยะ 15 ปี (พ.ศ. 2554 - 2559) ได้กำหนดให้มีวัตถุประสงค์หนึ่งคือพัฒนาคนอย่างรอบด้านและสมดุลเพื่อเป็นฐานหลักของการพัฒนาโดยมีแผนนโยบายเพื่อการดำเนินการคือการพัฒนาคนตั้งแต่แรกเกิดจนตลอดชีวิตให้มีโอกาสได้เข้าถึงการเรียนรู้โดยตั้งเป้าหมายให้เด็กปฐมวัย 0 – 5 ปีทุกคนต้องได้รับการพัฒนาและเตรียมความพร้อมทุกด้านก่อนเข้าสู่ระบบการศึกษาพร้อมทั้งได้วางกรอบการดำเนินงานการพัฒนาและเตรียมความพร้อมเด็กปฐมวัยไว้ดังนี้ (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น, 2553 : 3 - 10)

1. ส่งเสริมและสนับสนุนการพัฒนาและการเตรียมความพร้อมของเด็กปฐมวัยในรูปแบบที่หลากหลาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้ความรู้ ในการเลี้ยงดูลูกแก่พ่อแม่ ผู้ปกครอง รวมทั้งผู้ที่เตรียมตัวเป็นพ่อแม่

2. ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาปฐมวัยให้มีคุณภาพ ครอบคลุมกลุ่มเป้าหมายเพื่อพัฒนารากฐาน พัฒนาการของทุกชีวิต อย่างเหมาะสม โดยนโยบายเสริมสร้างสังคมเข้มแข็งด้านครอบครัวเด็กเยาวชนสตรีและผู้สูงอายุกำหนดดังนี้

2.1 จัดตั้งศูนย์พัฒนาครอบครัวในชุมชนบริการต่างๆ ทั้งทางด้านสุขภาพการวางแผนและแก้ไขปัญหาครอบครัว

2.2 สนับสนุนให้มีศูนย์เลี้ยงเด็กก่อนวัยเรียนที่มีคุณภาพและได้มาตรฐาน ในชุมชนสถานประกอบการกับนโยบายด้านการศึกษาที่เน้นคุณภาพประสิทธิภาพและความเที่ยงธรรมในการบริหารการจัดการศึกษาทุกประเภททุกระดับตั้งแต่ระดับปฐมวัยถึงอุดมศึกษา

นอกจากนี้รัฐจะต้องเป็นผู้ที่มีบทบาทโดยตรงหรือมีส่วนร่วมในการส่งเสริมสนับสนุนให้บุคคลครอบครัวชุมชนองค์กรชุมชนองค์กรเอกชนองค์กรวิชาชีพสถาบันศาสนาสถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นมีส่วนร่วมในการพัฒนาเด็กปฐมวัยให้ทั่วถึงและได้มาตรฐานเท่าเทียมกันดังกล่าว

ไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ซึ่งกำหนดบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นและการจัดการศึกษาดังนี้

วิสัยทัศน์

การจัดการศึกษาเพื่อพัฒนาคุณภาพและศักยภาพคนในท้องถิ่น ให้มีคุณลักษณะที่สามารถบูรณาการวิถีชีวิตให้สอดคล้องกับสภาพและความต้องการของสังคม และประเทศชาติตามหลักแห่งการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่น การมีวิสัยทัศน์ด้านการศึกษาคือ "การศึกษาสร้างความสุขมุ่งคุณภาพรักษาศิลปวัฒนธรรมนำเทคโนโลยีมีภูมิทัศน์สวยงาม " โดยมีนโยบายการจัดการศึกษาดังนี้

ภารกิจจัดการศึกษาท้องถิ่น

1. การจัดการศึกษาปฐมวัยเป็นการจัดการศึกษาที่มุ่งพัฒนาความพร้อมแก่เด็กตั้งแต่แรกเกิดถึงก่อนการศึกษาขั้นพื้นฐาน เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาทั้งด้านร่างกายจิตใจอารมณ์สังคมและสติปัญญาเต็มตามศักยภาพและมีความพร้อมในการเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. การจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นการจัดการศึกษา ที่มุ่งพัฒนาและวางรากฐานชีวิตการเตรียมความพร้อมของเด็กทั้งทางร่างกายจิตใจสติปัญญาอารมณ์บุคลิกภาพและสังคมให้ผู้เรียนได้พัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ด้านคุณธรรมจริยธรรมความรู้ความสามารถขั้นพื้นฐานรวมทั้งให้สามารถค้นพบความต้องการความสนใจความถนัดของตนเองด้านวิชาการวิชาชีพความสามารถในการประกอบการงานอาชีพและทักษะทางสังคมโดยให้ผู้เรียนมีความรู้คุณธรรมและมีความสำนึกในความเป็นไทย
3. การจัดบริการให้ความรู้ด้านอาชีพเป็นการจัดบริการและหรือส่งเสริมสนับสนุนพัฒนาความรู้ทักษะในการประกอบอาชีพแก่ประชาชนรวมทั้งการรวมกลุ่มผู้ประกอบการอาชีพเพื่อเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน
4. การจัดการส่งเสริมกีฬาันทนาการ และกิจกรรมเด็กและเยาวชนเป็นการจัดและส่งเสริมสนับสนุนการดำเนินงานด้านการศึกษา กีฬาันทนาการ กิจกรรมเด็กและเยาวชนแก่เด็กและเยาวชนประชาชนทั่วไปอย่างหลากหลาย
5. การดำเนินงานด้านการศาสนา ศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณีและภูมิปัญญาท้องถิ่นเป็นการดำเนินงานด้านกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนอนุรักษ์ศาสนา ศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณี ภูมิปัญญาท้องถิ่นโดยเฉพาะกิจกรรมที่เน้นเอกลักษณ์ความเป็นไทยและท้องถิ่น

วัตถุประสงค์การจัดการศึกษาท้องถิ่น

1. เพื่อให้เด็กปฐมวัยได้รับการส่งเสริมพัฒนา และเตรียมพร้อมทางร่างกายจิตใจอารมณ์ สังคมสติปัญญาให้มีความพร้อมที่จะเข้ารับการศึกษาในระดับการศึกษาขั้นพื้นฐาน

2. เพื่อให้เด็กที่มีอายุอยู่ในเกณฑ์การศึกษาขั้นพื้นฐานทุกคนในเขตความรับผิดชอบขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้รับการบริการการศึกษาขั้นพื้นฐานครบตามหลักสูตรอย่างเสมอภาค และเท่าเทียมกัน

3. เพื่อพัฒนาการดำเนินการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีคุณภาพประสิทธิภาพบรรลุเป้าหมายวัตถุประสงค์เป็นไปตามมาตรฐานที่รัฐกำหนดและตรงตามความต้องการของประชาชนในท้องถิ่นโดยมุ่งพัฒนาให้เกิดความสมดุลทั้งทางด้านปัญญาจิตใจ ร่างกายสังคมระดับความคิดค่านิยมและพฤติกรรมซึ่งเน้นวิธีการจัดกระบวนการเรียนรู้ที่มีความหลากหลายและให้ผู้เรียนเป็นสำคัญ

4. เพื่อให้การจัดการศึกษาของท้องถิ่นดำเนินการตามความต้องการและคำนึงถึงการมีส่วนร่วมการสนับสนุนของบุคคลครอบครัวชุมชนเอกชนองค์กรชุมชนองค์กรเอกชนองค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนาสถานประกอบการและประชาชนในท้องถิ่นในการจัดการศึกษาทุกระดับตาม ศักยภาพและความสามารถของท้องถิ่น

5. เพื่อส่งเสริมให้เด็กและเยาวชนและประชาชนในท้องถิ่นได้ออกกำลังกายและฝึกฝนกีฬา ร่วมกิจกรรมนันทนาการและกิจกรรมพัฒนาเยาวชนเพื่อพัฒนาให้เป็นคนที่มีคุณภาพทั้งด้าน ร่างกายสติปัญญาจิตใจและสังคมโดยมีความตระหนักในคุณค่าของกรกีฬานันทนาการและ ปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเด็กเยาวชนไปในแนวทางที่ถูกต้องใช้เวลาว่างให้เป็นประโยชน์

6. เพื่อให้ความรู้ความเข้าใจแก่ประชาชนในการสร้างและพัฒนาอาชีพเพื่อคุณภาพชีวิต โดยเฉพาะในกลุ่มผู้ขาดโอกาสผู้ด้อยโอกาสผู้พิการทุพพลภาพซึ่งเป็นการส่งเสริมสนับสนุนการ ประกอบอาชีพให้มีงานทำไม่เป็นภาระแก่สังคม

7. เพื่อบำรุงการศาสนาและอนุรักษ์บำรุงรักษาศิลปวัฒนธรรมจารีตประเพณีและภูมิปัญญา ท้องถิ่นมีความภาคภูมิใจในเอกลักษณ์ความเป็นไทยนโยบายด้านการจัดการศึกษาปฐมวัยจัด การศึกษาให้เด็กปฐมวัยได้เข้ารับบริการทางการศึกษาอย่างทั่วถึงและมีคุณภาพส่งเสริมสนับสนุน ให้บุคคลครอบครัวชุมชนองค์กรชุมชนเอกชนองค์กรเอกชนองค์กรวิชาชีพสถาบันศาสนา สถาน ประกอบการและสถาบันสังคมอื่นในท้องถิ่นมีสิทธิและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย

เป้าหมาย

1. เด็กปฐมวัยได้รับการพัฒนาเพื่อเตรียมความพร้อมก่อนเข้ารับการศึกษาขั้นพื้นฐาน
2. บุคคลครอบครัวชุมชนนอกชนองค์กรเอกชนองค์กรวิชาชีพสถาบันศาสนา สถาบันการศึกษา และสถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นในท้องถิ่นมีสิทธิและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาปฐมวัย

มาตรการ

1. จัดการศึกษาปฐมวัยในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กหรือโรงเรียนหรือศูนย์การเรียนรู้
2. ดำเนินการและหรือส่งเสริมสนับสนุนบุคคลครอบครัวชุมชนองค์กรชุมชนองค์กรเอกชน องค์กรวิชาชีพ สถาบันศาสนา สถานประกอบการและสถาบันสังคมอื่นให้มีความรู้ความสามารถในการอบรมเลี้ยงดูให้การศึกษาแก่บุตรและบุคคลที่อยู่ในความดูแลรับผิดชอบ ให้ได้รับการพัฒนาทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคม สติปัญญา จริยธรรมและสามารถจัดการศึกษาปฐมวัยได้ตามที่ต้องการและเหมาะสม

3. แนวคิดในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นหน่วยงานบริหารราชการส่วนท้องถิ่นที่มีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับประชาชนและหน่วยงานการจัดการศึกษาในท้องถิ่นมากที่สุดสามารถรับรู้ถึงสภาพปัญหาและความต้องการของชุมชนได้เป็นอย่างดีดังนั้นจึงได้มีการถ่ายโอนบทบาทให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีอำนาจในการจัดการศึกษาร่วมกับหน่วยราชการอื่นๆซึ่งระบุไว้ในกฎหมายว่าด้วยการจัดการศึกษาสรุปได้ดังนี้

รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทยพุทธศักราช 2550 ได้บัญญัติไว้ในส่วนที่เกี่ยวข้องกับการกระจายอำนาจในการจัดการศึกษาไว้ในหลายมาตรา กล่าวคือ มาตรา 49 บุคคลย่อมมีสิทธิเสมอกันในการรับการศึกษาไม่น้อยกว่าสิบสองปีที่รัฐจะต้องจัดให้อย่างทั่วถึงและมีคุณภาพโดยไม่เก็บค่าใช้จ่าย มาตรา 80 รัฐต้องดำเนินการตามแนวนโยบายด้านสังคม การสาธารณสุข การศึกษา และวัฒนธรรมดังต่อไปนี้

1. คุ้มครองและพัฒนาเด็กและเยาวชน สนับสนุนการอบรมเลี้ยงดูและให้การศึกษาปฐมวัย ส่งเสริมความเสมอภาคของหญิงและชาย เสริมสร้างและพัฒนาความเป็นปึกแผ่นของสถาบันครอบครัวและชุมชนรวมทั้งต้องสงเคราะห์และจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุ ทุพพลภาพ และผู้อยู่สภาวะยากลำบาก ให้มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้นและพึ่งพาตนเองได้

2. ส่งเสริมสนับสนุนและพัฒนาระบบสุขภาพที่เน้นการสร้างเสริมสุขภาพอันนำไปสู่สภาวะที่ยั่งยืนของประชาชนรวมทั้งจัดและส่งเสริมให้ประชาชนได้รับบริการสาธารณสุขที่มีมาตรฐานอย่างทั่วถึงและมีประสิทธิภาพ และส่งเสริมให้เอกชนและชุมชนมีส่วนร่วมในการพัฒนา

สุขภาพและการจัดบริการสาธารณสุขโดยผู้มีหน้าที่ให้บริการดังกล่าวซึ่งได้ปฏิบัติหน้าที่ตามมาตรฐานวิชาชีพและจริยธรรมย่อมได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย

3. พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานทางการจัดการศึกษาในทุกระดับและทุกรูปแบบให้สอดคล้องกับความเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจและสังคมจัดให้มีแผนการศึกษาแห่งชาติกฎหมายเพื่อพัฒนาการศึกษาของชาติจัดให้มีการพัฒนาคุณภาพครูและบุคลากรทางการศึกษาให้ก้าวหน้าทันการเปลี่ยนแปลงของสังคมโลกรวมทั้งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีจิตสำนึกของความเป็นไทยมีระเบียบวินัยคำนึงถึงประโยชน์ส่วนรวมและยึดมั่นในการปกครองระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข

4. ส่งเสริมและสนับสนุนการกระจายอำนาจเพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ชุมชนองค์กรทางศาสนาและเอกชนจัดและมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาเพื่อพัฒนามาตรฐานคุณภาพการศึกษาให้เท่าเทียมและสอดคล้องกับแนวนโยบายพื้นฐานแห่งรัฐ

5. ส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษาวิจัยในศิลปะวิทยาการแขนงต่าง ๆ และเผยแพร่ข้อมูลผลการศึกษาวิจัยที่ได้รับทุนสนับสนุนการศึกษาวิจัยจากรัฐ

6. ส่งเสริมและสนับสนุนความรู้รักสามัคคีและการเรียนรู้ปลูกจิตสำนึกและเผยแพร่ศิลปวัฒนธรรมขนบธรรมเนียมประเพณีของชาติตลอดจนค่านิยมอันดีงามและภูมิปัญญาท้องถิ่น มาตรา 289 องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีอำนาจหน้าที่บำรุงรักษาศิลปะจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นย่อมมีสิทธิที่จะจัดการศึกษาอบรมและการฝึกอาชีพตามความเหมาะสมและความต้องการภายในท้องถิ่นนั้นและเข้าไปมีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาอบรมของรัฐแต่ต้องไม่ขัดต่อมาตรา 49 และมาตรา 80 (4) ทั้งนี้ตามกฎหมายบัญญัติไว้การจัดการศึกษาอบรมภายในท้องถิ่นตามวรรคสององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องคำนึงถึงการบำรุงรักษาศิลปะจารีตประเพณีภูมิปัญญาท้องถิ่นและวัฒนธรรมอันดีของท้องถิ่นด้วยเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญที่ระบุหน้าที่โครงสร้างอำนาจของท้องถิ่นและเรื่องอื่น ๆ อาทิ มาตรา 281- 290 นั้นโดยสรุปเป็นไปเพื่อให้ท้องถิ่นได้รับการกระจายอำนาจจากรัฐอย่างจริงจังและสามารถสร้างความเข้มแข็งของตัวเองและดูแลตัวเองในด้านต่าง ๆ ได้ตามสมควรพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 ได้บัญญัติในส่วนที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษาไว้ในหลายมาตราสรุปได้ดังนี้

มาตรา 9 ให้ยึดหลักการจัดระบบโครงสร้างและกระบวนการจัดการศึกษา ดังนี้คือ มาตรา 9 (2) ให้มีการกระจายอำนาจลงสู่เขตพื้นที่การศึกษาสถานศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น มาตรา 9 (5) ระดมทรัพยากรจากแหล่งต่าง ๆ มาใช้ในการจัดการศึกษาและมาตรา 9 (6) การมีส่วนร่วม

ของบุคคลครอบครัวชุมชนองค์กรชุมชนองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเอกชนองค์กรเอกชนองค์กรวิชาชีพสถาบันศาสนาสถาบันประกอบการและสถาบันสังคมอื่น

มาตรา 12 นอกเหนือจากรัฐเอกชนองค์กรวิชาชีพสถาบันศาสนาสถาบันประกอบการและสถาบันสังคมอื่นมีสิทธิในการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานทั้งนี้ให้เป็นไปตามที่กำหนดในกฎกระทรวง มาตรา 15 ได้กล่าวถึงระบบการจัดการศึกษามีด้วยกัน 3 รูปแบบ คือการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยโดยมีความหมายดังนี้

1.การศึกษาในระบบ เป็นการศึกษาที่กำหนดจุดมุ่งหมายวิธีการศึกษาหลักสูตร ระยะเวลาของการศึกษา การวัดและประเมินผล ซึ่งเป็นเงื่อนไขของความสำเร็จการศึกษาที่แน่นอน

2.การศึกษานอกระบบ เป็นการศึกษาที่มีความยืดหยุ่นในการที่จะกำหนดจุดหมาย รูปแบบวิธีการจัดการศึกษา ระยะเวลาของการศึกษาการวัดและประเมินผลนั้นซึ่งเป็นเงื่อนไขสำคัญของการสำเร็จการศึกษา โดยเนื้อหาของหลักสูตรนั้นจะต้องมีความเหมาะสมสอดคล้องกับสภาพ ปัญหาและความต้องการของบุคคลแต่ละกลุ่ม

3.การศึกษาตามอัธยาศัย เป็นการศึกษาที่ให้ผู้เรียนนั้นได้เรียนรู้ด้วยตนเองตาม ความสนใจศักยภาพความพร้อม และโอกาสโดยศึกษาจากบุคคลประสบการณ์ สังคม สภาพแวดล้อม หรือแหล่งความรู้อื่นๆ

มาตรา 18 การจัดการศึกษาปฐมวัยและการศึกษาขั้นพื้นฐานให้จัดใน

(1) สถานพัฒนาเด็กปฐมวัยได้แก่ศูนย์เด็กเล็ก ศูนย์พัฒนาเด็กก่อนเกณฑ์ของสถาบัน ศาสนา ศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่มของเด็กพิการและเด็กซึ่งมีความต้องการพิเศษหรือสถาน พัฒนาเด็กปฐมวัยที่เรียกชื่ออย่างอื่น (2) โรงเรียนได้แก่โรงเรียนของรัฐโรงเรียนเอกชนและโรงเรียน ที่สังกัดสถาบันพุทธศาสนาหรือศาสนาอื่น (3) ศูนย์การเรียนรู้ ได้แก่สถานที่เรียนที่หน่วยงานจัดการศึกษาออกโรงเรียน บุคคล ครอบครัว ชุมชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กร เอกชน องค์กรวิชาชีพสถาบันศาสนา สถานประกอบการโรงพยาบาล สถาบันทางการแพทย์ สถาน สงเคราะห์และสถาบันสังคมอื่นเป็นผู้จัด

มาตรา 42 ให้กระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และวิธีการประเมินความพร้อมในการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และมีหน้าที่ประสานส่งเสริมให้องค์กรปกครองส่วน ท้องถิ่น สามารถจัดการศึกษาให้สอดคล้องกับนโยบายและได้มาตรฐานการศึกษา รวมทั้งการเสนอ และการจัดสรรงบประมาณอุดหนุนการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

แนวคิดทฤษฎีเกี่ยวกับคุณธรรมจริยธรรม

1. ความหมายของคุณธรรมและจริยธรรม

1.1 ความหมายของคุณธรรม

คุณธรรม มีนักวิชาการให้ความหมายหรือนิยามความหมาย ไว้อย่างหลากหลาย ความหมาย แตกต่างกันไปขึ้นอยู่กับลักษณะขององค์กร และมุมมองของนักวิชาการสาขาต่างๆ ซึ่งผู้วิจัยได้รวบรวมและนำเสนอความหมายของคุณธรรม มีรายละเอียด ดังนี้

ดวงเดือน พันธุมนาวิน (2548 : 7-8) "คุณธรรม" หมายถึง สิ่งที่สังคมว่าดีควรทำ จริยธรรม ตามความหมายทางจิตวิทยา หมายถึง ระบบการทำความดีละเว้นความชั่วนอกจากนี้ คำว่า จริยธรรม ยังใช้ครอบคลุม คำว่า คุณธรรม ค่านิยม กฎหมายกฎระเบียบ หลักศาสนากฎจรรยาบรรณพื้นฐานของสังคม

ลิขิต วีรเวทิน (2548 : 199) "คุณธรรม" หมายถึง จิตวิญญาณของปัจเจกบุคคล ศาสนาและอุดมการณ์เป็นดวงวิญญาณของปัจเจกบุคคลอยู่ที่การกล่อมเกลาริเริ่มรู้โดยพ่อ - แม่ สถาบันการศึกษาศาสนาพรรคการเมืองและองค์กรของรัฐ

วศิน อินทสระ (2549 : 199) "คุณธรรม" หมายถึง อุปนิสัยอันดีงามซึ่งสั่งสมอยู่ในดวงจิต อุปนิสัยนี้ได้มาจากความพยายามและความประพฤติที่ติดต่อกันมาเป็นเวลานาน

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา : ยุทธศาสตร์การเสริมสร้างคุณธรรมในระบบการศึกษาไทย(2549 : 7)

1. คุณธรรม หมายถึง ชรรณะที่ทำให้เกิดคุณงามความดีและสภาพที่เกื้อกูลโดยต้องเป็นกุศลธรรม คือ เป็นประโยชน์และเป็นคุณ ซึ่งสามารถวัดได้จากจรรยาบรรณของคนกลุ่มต่างๆ และมีผลศักดิ์

2. คุณธรรม หมายถึง หลักธรรมหรือระบบคุณค่าที่มนุษย์ ชุมชน สังคม ตระหนักรู้ให้ความสำคัญ และยึดถือเป็นมโนธรรมสำนึก เป็นจิตวิญญาณที่สะท้อนถึงความจริง ความดีงาม ความถูกต้องและความสุข ทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ และมีน้ำใจต่อกัน

พจนานุกรมพุทธศาสตร์ ฉบับประมวลศัพท์ (2554 : 51) "คุณธรรม" หมายถึง ธรรมที่เป็นคุณ ความดีงาม สภาพที่เกื้อหนุน

ประกาศรี สีหอำไพ (2550 : 7) ให้ความหมายของคำว่า "คุณธรรม" หมายถึง หลักธรรมจริยาที่สร้างความรู้สึกผิดชอบชั่วดีทางศีลธรรมมีคุณงามความดีภายในจิตใจจนเต็มเปี่ยมไปด้วยความสุขความยินดีการกระทำที่ดีย่อมได้รับผลของความดีคือความชื่นชมยกย่องในขณะที่การกระทำชั่วย่อมได้รับผลของความชั่วคือความเจ็บปวดหรือความทุกข์ต่างๆ

สรุป คุณธรรม หมายถึง ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี อุปนิสัยอันดีงาม การทำความดีละเว้นความชั่วและการประพฤติปฏิบัติตัวในสิ่งที่ถูกต้องดีงามที่เป็นประโยชน์และเป็นคุณ สามารถทำให้คนในสังคมอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข

1.2 ความหมายของจริยธรรม

จริยธรรมมีนักวิชาการให้ความหมายหรือคำนิยามไว้หลากหลายความหมายแตกต่างกันออกไป ขึ้นอยู่กับลักษณะขององค์กรและมุมมองของนักวิชาการสาขาต่างๆ ซึ่งคุณธรรมกับจริยธรรมจะมีความหมายใกล้เคียงกัน ผู้วิจัยได้รวบรวมความหมายของจริยธรรมไว้ ดังนี้

ทีศนา เขมมณี (2547 : 47) ได้ให้ความหมายไว้ว่า จริยธรรม หมายถึงความประพฤติหรือการกระทำทางกาย ทางวาจา และทางใจ ที่ดีงามเป็นที่ยอมรับของสังคม รวมทั้งหลักเกณฑ์มาตรฐานของความประพฤติที่เป็นแนวทางในการปฏิบัติต่อผู้อื่น ต่อสังคม เพื่อให้เกิดความสันติสุขในสังคม

โกสุม ผือโย (2548 : 9) ได้ให้ความหมายไว้ว่า จริยธรรม หมายถึงความประพฤติอันพึงปฏิบัติของบุคคล โดยมีคำนิยามทางศีลธรรม และคุณธรรมที่สังคมยอมรับเป็นปทัสถานในการวัดเมื่อบุคคลแสดงพฤติกรรมต่างๆ ออกมาแล้วทำให้สังคมยอมรับและให้การสนับสนุน และตัวผู้กระทำก็เกิดความพอใจในการกระทำของตนเองด้วย

รัตนาภรณ์ ยุทธภักดิ์ (2549 : 14) ได้ให้ความหมายไว้ว่า จริยธรรม หมายถึงการแสดงผลของการประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม สะท้อนให้เห็นถึงการมีคุณธรรมภายใน

เพ็ญแข ประจักษ์จันท์ และคณะ (2551 : 14) ได้ให้ความหมายไว้ว่า จริยธรรม หมายถึง หลักการ ศีลธรรม ความรู้สึกผิดชอบชั่วดี พฤติกรรมอันดีงามที่ปลูกฝังอยู่ในตัวบุคคล สามารถใช้เป็นแนวทางให้แก่บุคคลในการประพฤติปฏิบัติที่ถูกต้อง เป็นที่ยอมรับในสังคม เป็นเกณฑ์ในการตัดสินพฤติกรรมของบุคคลว่าสิ่งใดดีหรือไม่ดี ควรจะทำหรือไม่ควรทำ

สรุปได้ว่า จริยธรรม หมายถึง การประพฤติปฏิบัติที่ดีงามทั้งกาย วาจา และใจ พฤติกรรมต่างๆ แสดงออกมาแล้วทำให้สังคมยอมรับและให้การสนับสนุน ในสิ่งที่ถูกต้องดีงาม สามารถใช้เป็นแนวทางให้แก่บุคคลประพฤติปฏิบัติได้ถูกต้อง เป็นที่ยอมรับในสังคม เป็นประโยชน์ต่อตนเอง ผู้อื่น และสังคม

2) องค์ประกอบของคุณธรรมจริยธรรม

องค์ประกอบของคุณธรรมมีหลายด้าน ซึ่งมีนักวิชาการจากหน่วยงานต่างๆ ได้ชี้ให้เห็นถึงองค์ประกอบที่สำคัญของคุณธรรมจริยธรรม ดังนี้

กรมวิชาการ (อ้างถึงใน พระครูประโชติจันทร์วิมล 2555: 14) กล่าวว่า จริยธรรมของบุคคลประกอบด้วย 3 สิ่งดังนี้

1. ส่วนประกอบทางด้านความรู้ (Moral Reasoning) คือ ความเข้าใจในเหตุผลของความถูกต้องดีงาม สามารถตัดสินแยกความถูกต้องออกจากความไม่ถูกต้องด้วยการคิด

2. ส่วนประกอบทางด้านความรู้สึก (Moral Attitude and Belief) คือ ความพึงพอใจศรัทธา เลื่อมใส เกิดความนิยมยินดีที่จะรับนำจริยธรรมมาเป็นแนวประพฤติปฏิบัติ

3. ส่วนประกอบทางด้านพฤติกรรมแสดงออก (Moral Conduct) คือ พฤติกรรมการกระทำที่บุคคลตัดสินใจจะกระทำถูกหรือผิดในสถานการณ์แวดล้อมต่างๆ เชื่อว่าอิทธิพลส่วนหนึ่งของการกระทำหรือไม่กระทำพฤติกรรมแบบใด จะขึ้นอยู่กับอิทธิพลของส่วนประกอบทั้ง 2 ประการ ที่กล่าวข้างต้น และบางส่วนอาจขึ้นอยู่กับองค์ประกอบอื่นๆ เช่น ลักษณะทางจิตวิทยา บางประการของบุคคลนั้น ๆ หรือความรุนแรงของการบีบคั้น ของสถานการณ์ที่รุมเร้าบุคคลนั้นอีกด้วย เป็นต้น

ช่างเลื่อง วุฒิจันทร์ (2524 : 8 อ้างถึงใน พระครูประโชติจันทร์วิมล 14 : 2555)ได้กล่าวถึงองค์ประกอบที่มีอิทธิพลต่อการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมแก่นักเรียนไว้ดังนี้

1. บิดา มารดา บ้าน หรือสถาบัน ครอบครัว เป็นแหล่งแรกที่ทำหน้าที่ปลูกฝังและหล่อหลอม ตลอดจนถ่ายทอดลักษณะอันทรงคุณธรรมและจริยธรรมแก่สมาชิกในครอบครัวและต้องทำหน้าที่นี้ต่อไป แม้เด็กจะเข้าไปรับการอบรมในโรงเรียนระดับต่างๆ อยู่แล้วก็ตาม

2. ญาติผู้ใหญ่และสมาชิกอื่นๆ ในครอบครัว เป็นผู้มีอิทธิพลต่อการปลูกฝังและหล่อหลอมคุณธรรมจริยธรรมให้แก่เด็กในครอบครัวเช่นเดียวกัน โดยปกติเด็กจะเรียนรู้เจตคติเชิงจริยธรรมจากผู้ใหญ่ด้วยการสังเกตและเลียนแบบมากกว่าที่จะได้จากการฟังคำสั่งสอนของผู้ใหญ่โดยตรง หากผู้ใหญ่เป็นผู้มีลักษณะเด่นเป็นที่ยกย่องบูชาแก่เด็กมาก เด็กจะมีแนวโน้มเลียนแบบพฤติกรรมของผู้ใหญ่มากขึ้นเท่านั้น

3. เพื่อนๆ ของเด็กเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการกำหนดค่านิยมทางคุณธรรมและจริยธรรมบางอย่างให้เด็กได้รับรู้ รับไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดพฤติกรรมคล้ายตามเพื่อนๆ ได้ นอกจากนี้การเรียนรู้เชิงจริยธรรมของเด็กมิใช่มาจากเพื่อนๆ เพียงฝ่ายเดียว แต่ยังได้มาจากได้กระทำกิจกรรมร่วมกับการเข้าใจกันและกันไประหว่างเด็กด้วยกันเองด้วย ซึ่งเพื่อนๆ ดังกล่าวนี้นั้นรวมทั้งเพื่อนในโรงเรียนและเพื่อนนอกโรงเรียนด้วย

4. พระสงฆ์หรือผู้นำทางด้านคุณธรรมและจริยธรรมในหมู่บ้าน ตำบล อำเภอ หรือท้องถิ่นที่เด็กหรือนักเรียนอยู่นั้นเป็นที่เคารพนับถือของผู้ใหญ่ในสังคมนั้น และได้รับมอบหมายให้เป็นผู้อบรมสั่งสอนด้านคุณธรรมแก่ประชาชนทั้ง เด็กและผู้ใหญ่ การปฏิบัติดีปฏิบัติชอบของพระสงฆ์และหรือผู้นำทางศาสนาในท้องถิ่นนั้น จะมีอิทธิพลต่อการปลูกฝังคุณธรรมและจริยธรรมแก่เด็กหรือนักเรียนนักศึกษาในท้องถิ่นนั้นด้วย

5. เอกสารมวลชนหรือสื่อมวลชนทุกรูปแบบในปัจจุบัน มีบทบาทสำคัญยิ่งต่อการปลูกฝังหรือเปลี่ยนแปลงเจตคติ ค่านิยม ตลอดจนรูปแบบของพฤติกรรมของเด็กและเยาวชน นักเรียนนักศึกษาหนังสือพิมพ์ วิทยุ โทรทัศน์ ตลอดไปถึงภาพยนตร์ บทเพลงหนังสืออ่าน เป็นทั้งเครื่องปลูกฝังค่านิยมทางคุณธรรมและจริยธรรมให้แก่เด็กและเยาวชนทุกวัย และในขณะเดียวกันถ้าสิ่งเหล่านี้ไม่ได้รับความสนใจด้านที่จะช่วยปลูกฝังความมีคุณธรรมที่ดีแก่เด็กและเยาวชนแล้ว ยังอาจเป็นเครื่องทำลายหรือขวางกั้น การปลูกฝังและหล่อหลอมให้เด็กนักเรียนนักศึกษาให้เป็นผู้มีคุณธรรมและจริยธรรมที่พึงปรารถนาได้ด้วย

6. โรงเรียนหรือสถานศึกษา ซึ่งรวมถึงการจัดสิ่งแวดล้อมและสภาพแวดล้อมในสถานศึกษาการบริหารและการให้บริการต่างๆ ในสถานศึกษา การเป็นตัวอย่างอันดีงามของครูอาจารย์การเรียนการสอนวิชาต่างๆ ตามหลักสูตร การเรียนการสอนวิชาที่เกี่ยวกับ จริยศึกษา โดยเฉพาะการจัดกิจกรรมต่างๆในสถานศึกษา

พรชัย โพธิ์งาม (2546 : 10 อ้างถึงใน จารุกภัทร์ ธีรัมย์พร และคณะ , 2555 : 9)เสนอองค์ประกอบสำคัญของจริยธรรม ประการสรุปได้ ดังนี้ 3

1. (ส่วนประกอบด้านความรู้)Moral Reasoning คือ ความเข้าใจในเหตุผลของความถูกต้องดีงาม สามารถตัดสินแยกความถูกต้องออกจากความไม่ถูกต้องได้ด้วยความคิด
2. (ส่วนประกอบด้านอารมณ์ความรู้สึก)Moral Attitude and Belief คือ ความพึงพอใจศรัทธา เลื่อมใส เกิดความนิยมยินดีที่จะรับจริยธรรมมาเป็นแนวประพฤติปฏิบัติ
3. (ส่วนประกอบด้านพฤติกรรมแสดงออก)Moral Conduct คือ พฤติกรรมการกระทำที่บุคคลตัดสินใจกระทำถูกหรือผิดในสถานการณ์แวดล้อมต่าง ๆ

กัลยา ศรีปาน (2546 : 10 อ้างถึงใน จารุกภัทร์ ธีรัมย์พรและคณะ 9-10 : 2555) กล่าวว่า การจำแนกองค์ประกอบของจริยธรรมตามความคิดเห็นของนักจิตวิทยานั้นมีความคล้ายคลึงกัน แต่เรียกชื่อต่างกันออกไป ซึ่งอาจสรุปได้ว่าจริยธรรมจำแนกเป็นองค์ประกอบคือ 3

1. (องค์ประกอบทางปัญญา) Cognition คือ ส่วน ที่เป็นความรู้ ความเชื่อต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับพฤติกรรมทางจริยธรรม ซึ่งเป็นความรู้ ความเข้าใจในเหตุผลของความถูกต้อง ดีงาม สามารถตัดสินแยกพฤติกรรมที่ดีที่ควร ออกจากพฤติกรรมที่ไม่ดี ไม่ถูก ไม่ควร มโนทัศน์อื่นที่ใช้

เรียกองค์ประกอบส่วนนี้ ได้แก่ ความคิดทางจริยธรรม (Molar Thought) ค่านิยมทางจริยธรรม (Moral Value) ความเชื่อทางจริยธรรม (Moral Judgment) การใช้เหตุผลทางจริยธรรม(Moral Reasoning) และความรู้ความเข้าใจทางจริยธรรม (Moral/Cognition)

2. (องค์ประกอบทางอารมณ์) Affection คือความรู้สึก หรือปฏิกิริยาที่มีต่อลักษณะหรือพฤติกรรมเชิงจริยธรรมว่า ตนชอบหรือไม่ชอบเพียงใด ซึ่งส่วนใหญ่จะสอดคล้องกับค่านิยมในสังคมนั้น องค์ประกอบในด้านนี้มีความหมายกว้างกว่าความรู้ ความเข้าใจเชิงจริยธรรมของบุคคลเพราะรวมทั้งความรู้และความรู้สึกในเรื่องนั้น ๆ เข้าด้วยกัน และองค์ประกอบด้านนี้ยังสามารถเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมได้ มีมโนทัศน์ที่เรียกแทนองค์ประกอบนี้ ได้แก่ เจตคติทางจริยธรรม (Moral Attitude) ความรู้สึกทางจริยธรรม (Moral Feeling) และปฏิกิริยาทางจริยธรรม (Moral Reaction)

3. (องค์ประกอบทางพฤติกรรม) Behavior คือ พฤติกรรม หรือบุคคลแสดงต่อตนเองต่อผู้อื่น และต่อสิ่งแวดล้อม เป็นพฤติกรรมที่สามารถตัดสินใจได้ดีหรือไม่ดี ถูกหรือผิด ควรหรือไม่ควรซึ่งเป็นอิทธิพลส่วนหนึ่งที่มีผลต่อการกระทำ หรือไม่ควรกระทำพฤติกรรมใดจะขึ้นอยู่กับอิทธิพลขององค์ประกอบทั้งสองประการที่กล่าวมาแล้ว พฤติกรรมเชิงจริยธรรมเป็นสิ่งที่สังคมให้ความสำคัญมากกว่าด้านอื่น ๆ ทั้งนี้เพราะการกระทำในทางที่ดีและเลวของบุคคลนั้น ส่งผลโดยตรงต่อความผาสุกและความทุกข์ของสังคม มโนทัศน์ที่ใช้เรียกองค์ประกอบส่วนนี้

สรุป องค์ประกอบทางคุณธรรมและจริยธรรม เป็นองค์ประกอบที่บุคคลมีความรู้ ความเชื่อ ความศรัทธา มีอิทธิพลในการตัดสินใจแสดงพฤติกรรมในทางที่ดีและไม่ดี ควรและไม่ควรแสดงพฤติกรรมนั้น

3. ความสำคัญของคุณธรรม จริยธรรม

ความสำคัญของคุณธรรมจริยธรรมนั้น สามารถมองได้หลากหลายแง่มุม หลายความคิด ดั่งนักวิชาการและสถาบันต่างๆ ได้ให้ความสำคัญไว้ ดังนี้

ป๋วย อึ๊งภากรณ์ (2545 : 4-5) ได้แสดงทัศนะเกี่ยวกับความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษาไว้พอสรุปได้ว่า การศึกษาคควรมุ่งมุ่งหมาดังต่อไปนี้

1. เพื่อที่จะอบรมนักเรียนให้เป็นมนุษย์ที่ดี มีความซื่อสัตย์สุจริต มีศีลธรรม เป็นพลเมืองดี มีความคิดชอบ ทำชอบ ประพฤติชอบ
2. ควรจะอบรมนักเรียน รวมทั้งนักศึกษามหาวิทยาลัยให้รู้จักใช้ความคิด รู้จักบำรุงสติปัญญาให้เฉียบแหลมเพื่อนำมาใช้ประโยชน์แก่ตนและแก่ประชาชน
3. ฝึกนักเรียนให้มีความรู้สำหรับใช้ประกอบอาชีพ โดยไม่เบียดเบียนผู้อื่น

ศูนย์ส่งเสริมและพัฒนาพลังแผ่นดินเชิงคุณธรรม (2551 : 57) ได้กล่าวถึงความสำคัญของคุณธรรมและจริยธรรมไว้พอสรุปได้ว่า เด็กและเยาวชนเป็นทรัพยากรบุคคลที่ทรงคุณค่าอย่างยิ่งต่อการพัฒนาประเทศ จำเป็นต้องมีการปลูกฝังคุณลักษณะที่พึงประสงค์ทั้งด้านความรู้ และคุณธรรม ซึ่งจำเป็นต้องกระทำตั้งแต่วัยเด็ก จนกระทั่งเติบโตเป็นผู้ใหญ่ที่สร้างคุณประโยชน์ให้แก่สังคมในปัจจุบันและอนาคต

สรุป คุณธรรมและจริยธรรมมีความสำคัญต่อการพัฒนามนุษย์ เพื่อให้มีคุณภาพลักษณะอันนำมาซึ่งความเป็นพลเมืองที่ดี ความประพฤติปฏิบัติในสิ่งที่ตั้งตามคำสั่งสอนในศาสนา หรือการประพฤติตามเกณฑ์ที่ถูกต้องทั้งกาย วาจา และใจ อันก่อให้เกิดประโยชน์และความสุขทั้งต่อตนเอง และสังคมส่วนรวม นำมาซึ่งความเจริญก้าวหน้าของสังคม

4) ทฤษฎีเกี่ยวกับการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรม

การปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมอันพึงประสงค์ให้แก่เด็ก ได้ให้ความสำคัญและความเอาใจใส่มาโดยตลอด ทั้งนี้ได้มีนักวิชาการและผู้ทรงคุณวุฒิได้ให้แนวคิดเกี่ยวกับการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรมไว้หลายท่าน นักวิชาการส่วนใหญ่เชื่อว่าคุณธรรม และจริยธรรมมีการพัฒนาเป็นลำดับตั้งแต่วัยเด็กจนถึงเติบโตเป็นผู้ใหญ่ซึ่งสามารถสรุปทฤษฎีในการปลูกฝังคุณธรรม และจริยธรรม ได้ดังนี้

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของฌองเพียเจท์

เพียเจท์ (Jean Piaget, 1932 : 9 อ้างถึงใน พระบำรุง ปญญาโณ (โพธิ์ศรี) 2554 : 15) ได้กล่าวว่าในการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมของมนุษย์ เกิดจาก การสนใจในการปฏิบัติตนสัมพันธ์กับสังคม การพัฒนาจริยธรรมจึงจำเป็นต้องมีการพิจารณาเหตุผลเชิงจริยธรรมตามระดับสติปัญญาของแต่ละบุคคลที่มีวุฒิภาวะสูงขึ้น การรับรู้จริยธรรมได้พัฒนาขึ้นตามลำดับ พัฒนาการคุณธรรมและจริยธรรมของมนุษย์สามารถแบ่งออกเป็น ชั้น และสามารถนำมาเป็นหลักเกณฑ์ใน 3 การแบ่งชั้นพัฒนาการทางจริยธรรม ได้ดังนี้

1. ชั้นก่อนจริยธรรม เป็นชั้นที่ยังไม่มีความสามารถใน (ขวบ 2 ตั้งแต่แรกเกิดจนถึง) การรับรู้สิ่งแวดล้อม และระบบกฎเกณฑ์ได้ แต่ยังมีความต้องการทางกายซึ่งต้องการการตอบสนอง ดังนั้นการกระทำจะกระทำเพื่อสนองความต้องการของตนเองโดยที่ไม่คำนึงถึงผู้อื่น

2. ชั้นเชื่อฟังคำสั่ง (อายุระหว่าง 2-8 ขวบ) เด็กจะสามารถรับสภาพแวดล้อมและบทบาทของตนเองต่อผู้อื่น รู้จักเกรงกลัวผู้ใหญ่ โดยเห็นว่าคำสั่งหรือกฎเกณฑ์เป็นสิ่งที่ต้องปฏิบัติตามโดยที่ไม่สนใจถึงผลที่จะตามมา

3. ชั้นยึดหลักแห่งตน (อายุระหว่าง 8-10 ขวบ) เด็กในวัยนี้จะมีพัฒนาการทางด้านสติปัญญาสูงขึ้น คลายความเกรงกลัวอำนาจจากภายนอก สามารถใช้ความคิดอย่างมีเหตุผลและ

ประสบการณ์ประกอบการตัดสินใจ สามารถประเมินความถูกต้องโดยดูจากเจตนาของผู้กระทำและ
ตั้งเกณฑ์ของตนเองได้

ทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของโคลเบอร์ก

โคลเบอร์ก(Lawrence Kohlberg, 1964 : 10 อ้างถึงใน พระครูนนทวรกิจ , 2555 : 14)

นักจิตวิทยาชาวอเมริกัน ได้ทำการศึกษาทฤษฎีพัฒนาการทางจริยธรรมของเพียเจต์ ทำให้พบว่า
พัฒนาการทางจริยธรรมสามารถแบ่งออกได้เป็น 6 ระดับ 3 ชั้น มีความสัมพันธ์กัน ดังนี้

ระดับที่ 1 ระดับก่อนกฎเกณฑ์(Pre-Conventional Level) เด็กในระดับนี้จะตัดสินใจ
เลือกกระทำในสิ่งที่เป็นประโยชน์ต่อตนเอง โดยไม่คำนึงถึงผู้อื่น ในระดับนี้บุคคลจะขึ้นอยู่กับผู้มี
อำนาจเหนือตน ระดับนี้เด็กจะมีอายุประมาณ 2- ชั้น คือ 2 ขวบ แบ่งได้เป็น 10 ชั้นดังนี้

ชั้นที่1 ชั้นหลักการหลบหลีกการถูกลงโทษ (The Punishment and Obedience
Orientation) เด็กจะปฏิบัติตามผู้ที่มีอำนาจเหนือกว่าตน เพราะกลัวการถูกลงโทษ เช่น ไม่กล้าหนี
เรียนเพราะกลัวครูตักเตือน เป็นต้น (พบในเด็กอายุ 2-7 ขวบ)

ชั้นที่2 ชั้นหลักการแสวงหารางวัล (The Instrumental Relativist Orientation)
เด็กจะทำตามกฎเกณฑ์เพราะเห็นว่าเป็นเครื่องมือที่ทำให้ได้สิ่งที่ต้องการ โดยมุ่งการตอบแทนทาง
กายและวัตถุมากกว่าในเรื่องของนามธรรม พบในเด็กอายุ 7-10 ขวบ ระดับตามกฎเกณฑ์
(Conventional Level) เด็กในระดับนี้จะทำตามกฎเกณฑ์ของกลุ่ม เพราะต้องการเป็นที่ยอมรับ จะ
เลียนแบบหรือคล้อยตามบุคคลในกลุ่มเพื่อปรับตัวให้เข้ากับความต้องการของสังคม โดยไม่คำนึงถึง
ผลที่จะเกิดขึ้นในขณะนั้น

ระดับที่ 2 ระดับตามกฎเกณฑ์ (Conventional Level) เด็กในระดับนี้จะทำตาม
กฎเกณฑ์ของกลุ่ม เพราะต้องการเป็นที่ยอมรับ จะเลียนแบบหรือคล้อยตามบุคคลในกลุ่มเพื่อ
ปรับตัวให้เข้ากับความต้องการของสังคม โดยไม่คำนึงถึงผลที่จะเกิดขึ้นในขณะนั้น ระดับนี้เด็กจะมี
อายุประมาณ 10 – 16 ปี แบ่งได้เป็น 2 ชั้น คือ ชั้นที่ 3 และชั้นที่ 4 ดังนี้

ชั้นที่ 3 ชั้นใช้หลักการทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ (The Enter Personal) เด็กจะ
กระทำในสิ่งที่ตนคิดว่าคนอื่น จะเห็นด้วยและพอใจ เพื่อการเป็นที่ยอมรับของเพื่อน โดยจะกระทำ
ตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ของสังคมอย่างเคร่งครัด (พบในเด็กอายุ 10 – 13 ปี)

ชั้นที่ 4 หลักการทำตามหน้าที่ของสังคม (The Law and Order Orientation) ใน
ระดับนี้บุคคลจะเข้าใจในกฎเกณฑ์ บรรทัดฐานของสังคม ถือว่าตนมีหน้าที่ทำตามกฎเกณฑ์ต่าง ๆ
ของสังคมอย่างเคร่งครัด (พบในเด็กอายุ 13 – 16 ปี)

ระดับที่ 3 ระดับเหนือกฎเกณฑ์ (Post Conventional Level) ในระดับนี้บุคคลจะตัดสินใจขัดแย้งต่าง ๆ ด้วยการพิจารณาไตร่ตรองอย่างรอบคอบด้วยตนเอง พิจารณาสິงต่าง ๆ อย่างลึกซึ้งและกว้างขวาง หลุดพ้นจากกฎเกณฑ์ของสังคม แบ่งเป็น 2 ชั้นคือ ชั้นที่ 5 ชั้นที่ 6

ชั้นที่ 5 ชั้นทำตามคำมั่นสัญญาหรือมีเหตุผลเคารพตนเอง (Social Contract Legalistic Orientation) บุคคลจะเห็นความสำคัญของชนหมู่มาก เคารพตนเอง เคารพมติที่มาจาก การลงความเห็น มีเหตุผล ถือว่ากฎเกณฑ์ต่าง ๆ เปลี่ยนแปลงได้โดยคำนึงถึงประโยชน์ของ ส่วนรวมเป็นใหญ่ (พบในผู้ที่มีอายุ 16 ปีขึ้นไป ได้แก่ วัยรุ่นตอนปลายและผู้ใหญ่)

ชั้นที่ 6 ชั้นทำตามหลักอุดมคติสากล (The Universal Ethical Principle) บุคคล จะสำนึกถึงคุณค่าของความถูกต้อง โดยคำนึงถึงเหตุผลอย่างกว้างขวาง คำนึงถึงประโยชน์ของ ส่วนรวม และปฏิบัติตามความถูกต้องนั้นอย่างไม่หวั่นไหว มีความละเอียดต่อการทำความชั่วในการ ใช้เหตุผลเชิงจริยธรรมข้างต้น สามารถสรุปสาระโดยสังเขปเป็นตาราง ดังนี้

ตาราง 1 แสดงพัฒนาการของเหตุผลเชิงจริยธรรม 6 ชั้น ซึ่งแบ่งเป็น 3 ระดับ ในทฤษฎี พัฒนาการทางจริยธรรมของ โคลเบอร์ก

ระดับจริยธรรม	ขั้นการใช้เหตุผลเชิงจริยธรรม
ระดับก่อนเกณฑ์ (Pre – Conventional Level) (อายุ 2 – 10 ปี)	ชั้นที่ 1 ขั้นการหลบหลีกการถูกลงโทษ (อายุ 2 – 7 ปี) ชั้นที่ 2 ขั้นแสวงหารางวัล (อายุ 7 – 10 ปี)
ระดับตามกฎเกณฑ์ (Convention Level) (อายุ 10 – 16 ปี)	ชั้นที่ 3 ชั้นทำตามที่ผู้อื่นเห็นชอบ (อายุ 10 – 13 ปี) ชั้นที่ 4 ชั้นทำตามหน้าที่ของสังคม (อายุ 13 – 16 ปี)
ระดับเหนือเกณฑ์ (Post Convention Level) (อายุ 16 ปีขึ้นไป)	ชั้นที่ 5 ชั้นใช้สัญญาสังคม(อายุ 16 ปีขึ้นไป) ชั้นที่ 6 ชั้นใช้หลักการจริยธรรมสากล (วัยผู้ใหญ่)

แนวคิดเกี่ยวกับ มาตรฐานการดำเนินงานด้าน ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ (มาตรฐานที่ 13) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

1. มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

สำนักพัฒนาระบบบริหารงานบุคคลส่วนท้องถิ่น (2548 : 16) ได้กล่าวถึงความเป็นมาของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่าในปีงบประมาณ 2544 ได้เริ่มนโยบายการถ่ายโอนการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นโดยสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ ในสมัยนั้น ได้ประกาศงดรับเด็ก (.สปช) 3 ขวบเข้าเรียนชั้นอนุบาล และประสานงานแจ้งกรมการปกครองสนับสนุนบุคลากรผู้สอน และสถานที่เรียนให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นเป็นผู้บริหารจัดการในโรงเรียนประถมศึกษา ของสำนักงานการประถมศึกษาแห่งชาติ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2544 ซึ่งนับเป็นจุดเริ่มต้นของการถ่ายโอนการศึกษาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ต่อมาในปีการศึกษา 2545 ได้มีการถ่ายโอนศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจากกรมการพัฒนาชุมชนและศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในศาสนาสถาน จากกรมศาสนาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น แต่เนื่องจากศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก กรมการพัฒนาชุมชนและศูนย์อบรมเด็กก่อนเกณฑ์ในศาสนาสถาน มิใช่ศูนย์ของกรมการพัฒนาชุมชนและกรมการศาสนา แต่ยังคงเป็นของชุมชนและวัด ฉะนั้น จึงได้มีการตีความโดยคณะกรรมการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นว่า ศูนย์ดังกล่าวเป็นของชุมชนและวัดมาก่อน ฉะนั้น ในการถ่ายโอนภารกิจ จากกรมการพัฒนาชุมชนและกรมการศาสนาให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จึงเป็นเพียงการถ่ายโอนภาระหน้าที่ในการสนับสนุนงบประมาณ และการส่งเสริมซึ่งกรมการพัฒนาชุมชนและกรมการศาสนาดำเนินการอยู่ ให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

อาจกล่าวได้ว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นนับเป็นองค์กรที่มีบทบาทสำคัญในการจัดการศึกษามีบทบาทมากขึ้นในปัจจุบันและอนาคต อันเนื่องมาจากนโยบายกระจายอำนาจ การจัดการศึกษาสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งได้กำหนดไว้ในกฎหมายสำคัญหลายฉบับ ซึ่งปัจจัยความสำเร็จที่สำคัญ คือ ผู้บริหารขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องเป็นผู้มีวิสัยทัศน์ เห็นความสำคัญของการศึกษา มีการบริหารงานอย่างต่อเนื่อง และมีบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถทางการศึกษา อย่างไรก็ตาม ยังพบว่า องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นส่วนหนึ่งยังมีปัญหาการบริหารจัดการศึกษา เช่นผู้บริหารขาดความรู้ ความเข้าใจในด้านการศึกษา ขาดความชัดเจนในเรื่องความก้าวหน้าทางวิชาชีพของบุคลากรในสำนักงานในกองการศึกษา ขาดความคล่องตัวในการบริหารจัดการระเบียบที่เป็นอุปสรรค ทำให้การบริหารขาดความคล่องตัว การแทรกแซงการศึกษา การหาประโยชน์จากการศึกษา ประชาชนส่วนใหญ่ขาดความรู้ ความเข้าใจในบทบาทหน้าที่ ด้านการจัดการศึกษาขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นต้น

กรรมการปกครอง (2545 : 31) ได้กล่าวถึงความหมาย ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือสถานที่ดูแล และให้การศึกษาศึกษาเด็กอายุระหว่าง 3 - 5 ปีและเทียบเท่าสถานศึกษา สถานที่ซึ่งรับอบรมเลี้ยงดูเด็ก อายุระหว่าง 3 ถึง 6 ขวบ เป็นส่วนใหญ่อาจมีบางแห่งรับเด็กอายุต่ำกว่า 3 ขวบด้วย ศูนย์เด็ก เหล่านี้มีทั่วไปทั้งในเมือง อำเภอและตำบล อยู่ในความรับผิดชอบของรัฐบาลองค์การและเอกชน จุดประสงค์ของการอบรมเลี้ยงดูเด็กให้เจริญเติบโต แต่เนื่องจากผู้รับผิดชอบนั้นมีหลายหน่วยงาน จัดทำ ฉะนั้นจุดประสงค์ในการอบรมเลี้ยงดูเด็ก จึงเป็นความมุ่งหมายแตกต่างกันไปตามหน้าที่ของ หน่วยงานที่จัดศูนย์ขึ้น สรุปได้ว่า ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก คือสถานที่อบรมเลี้ยงดูเด็กให้เจริญเติบโต และให้การศึกษาศึกษาเด็กอายุระหว่าง 3-5 ปีและเทียบ เท่าสถานศึกษา

กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น (2548 : 16) กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของศูนย์พัฒนาเด็ก เล็ก สถานที่ให้การอบรมเลี้ยงดูอย่างถูกวิธี และพัฒนาการเด็กทั้งกาย อารมณ์สังคม และสติปัญญา เด็กชายหญิงอายุระหว่าง 3-6 ขวบ จะอยู่ในศูนย์ซึ่งรัฐบาลองค์กร หรือเอกชน จัดตั้งขึ้น เด็กในวัยนี้ จำเป็นจะต้องได้รับการเลี้ยงดูอย่างถูกวิธีฝึกอบรมให้มีนิสัยที่ดีงาม และส่งเสริมการพัฒนาของเด็ก ทุกด้าน การที่จะให้เด็กได้เจริญเติบโตตามเป้าหมายนั้น ขึ้นอยู่กับการจัดการศูนย์ให้เด็กได้อยู่ใน ศูนย์อย่างสนุกสนานสบาย จัดตั้งและบริหารจัดการศูนย์พัฒนาเด็กเล็กให้มีคุณภาพตามความต้องการ และด้วยความร่วมมือของชุมชน โดยศูนย์พัฒนาเด็กเล็กขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้มี นโยบายในการจัดตั้งศูนย์พัฒนาเด็กเล็กด้วยความร่วมมือของชุมชน เพื่อกระจายโอกาสการเตรียม ความพร้อมและพัฒนาเด็กทั้งด้านร่างกาย จิตใจ อารมณ์ สังคมและสติปัญญาอย่างเหมาะสมตาม วัยและเต็มตามศักยภาพ ตลอดจนเพื่อแบ่งเบาภาระของผู้ปกครองและเป็นพื้นฐานของการศึกษา ระดับที่สูงขึ้นต่อไป

รูปแบบของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปัจจุบันมีศูนย์พัฒนาเด็กเล็กของหน่วยงานต่าง ๆ ดังนี้

1. ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในความรับผิดชอบของกรมพัฒนาชุมชนจัดขึ้นทั่วไปในจังหวัดต่าง ๆ ทุกภาคของประเทศไทย รับเด็กหญิง ชายอายุ 3½ - 6 ขวบเพื่ออบรมเลี้ยงดูเด็กให้ได้พัฒนาการทั้ง กาย อารมณ์สังคมและสติปัญญาและช่วยพ่อแม่ที่ออกไปทำงานนอกบ้าน ศูนย์เหล่านี้จัดขึ้นโดย ชุมชนในท้องถิ่นมีคณะกรรมการเป็นผู้บริหาร มีผู้ดูแลเด็กเป็นผู้ปฏิบัติงาน
2. ศูนย์โภชนาการในความรับผิดชอบของกรมอนามัย จัดตั้งในบางจังหวัด รับเด็กหญิงชาย อายุ 2-6 ขวบ เพื่ออบรมเลี้ยงดูเด็กให้เจริญเติบโตตามหลักโภชนาการ เจ้าหน้าที่หน่วยงานของกรม อนามัยเป็นผู้ดำเนินงาน พี่เลี้ยงเด็กเป็นผู้ปฏิบัติงาน
3. ศูนย์เด็กในความรับผิดชอบของกรมประชาสัมพันธ์จัดตั้งกันมากในเมืองหลวงและ จังหวัดที่มีโรงงานอุตสาหกรรม ศูนย์เหล่านี้เป็นของเอกชนจัดดำเนินงานรับเด็กชาย หญิง อายุ 2- 6 ขวบเพื่ออบรมเลี้ยงดูแทนบิดา มารดา ที่ออกไปทำงานนอกบ้าน มีพี่เลี้ยงเด็กเป็นผู้ปฏิบัติงาน

4. ศูนย์เด็กของเทศบาล รับเด็กชาย หญิงอายุ 3-6 ขวบเพื่ออบรมเลี้ยงดูเด็กให้ได้ พัฒนาการทั้งกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา อยู่ในความรับผิดชอบของเทศบาล มีพี่เลี้ยงเป็นผู้ปฏิบัติงาน

5. ศูนย์เด็กของศูนย์สาธารณสุข อยู่ในความรับผิดชอบของกรุงเทพฯ รับเด็กชายหญิง อายุ 2-6 ขวบ เพื่ออบรมเลี้ยงดูให้ถูกหลักอนามัย และช่วยเหลือแม่ที่ออกไปประกอบอาชีพนอกบ้านจัดขึ้นเฉพาะบางท้องที่ มีพี่เลี้ยงเป็นผู้ปฏิบัติงาน

6. ศูนย์เด็กขององค์การ หมายถึง ศูนย์ของมูลนิธิสมาคมและบริษัทอยู่ในความรับผิดชอบขององค์การนั้น เพื่อเผยแพร่ผลงานขององค์การและสงเคราะห์เด็กของสมาชิกในองค์การนั้นรับเด็กชาย หญิงอายุระหว่าง 3-6 ขวบ ดำเนินการโดยคณะกรรมการขององค์การมีพี่เลี้ยงเป็นผู้ปฏิบัติงาน

7. ศูนย์เด็กในความรับผิดชอบของกรมศาสนา ศูนย์เด็กเหล่านี้วัดเป็นผู้จัดตั้งรับเด็กชายหญิง 3-6 ขวบ เพื่ออบรมเลี้ยงดูและกล่อมเกลานิสัย ทั้งช่วย เหลือบิดามารดา ที่ทำงานนอกบ้านผู้ดำเนินงานคือ เจ้าอาวาส มีพี่เลี้ยง เป็นผู้ปฏิบัติงาน กรมศาสนาช่วยงบประมาณได้เพียงเล็กน้อย

8. ศูนย์ปฐมวัย อยู่ในความรับผิดชอบของท้องถิ่น จัดตั้งขึ้นในชุมชนที่แออัด เพื่อสงเคราะห์เด็กและพ่อแม่ของเด็กที่ออกไปทำงานนอกบ้าน รับเด็ก หญิง ชายอายุ 3-6 ขวบท้องถิ่นได้มอบให้โรงเรียนอนุบาลประจำจังหวัดเป็นผู้ดูแล มีพี่เลี้ยงเป็นผู้ปฏิบัติงานในศูนย์

สรุปได้ว่า การจัดการศึกษาศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก หมายถึง การดำเนินงานของศูนย์พัฒนาเด็กเล็กในการจัดประสบการณ์ และส่งเสริมพัฒนาการเรียนรู้ให้กับเด็กที่มีอายุระหว่าง 2 – 5 ปี เพื่อให้มีความพร้อม ทั้งทางด้านร่างกาย อารมณ์กับสติปัญญาได้เหมาะสมมี ประสิทธิภาพ โดยปฏิบัติตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพัฒนา 23 มาตรฐาน ตามที่กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น กำหนดให้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ปฏิบัติในศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ประกอบด้วย มาตรฐานที่ 1 ครู/ผู้ดูแลเด็กมีคุณธรรมจริยธรรมมีวุฒิ / ความรู้ความสามารถตรงกับงานที่รับผิดชอบหมั่นพัฒนาตนเอง มีครูและบุคลากรสนับสนุนเพียงพอ มาตรฐานที่ 2 ครู/ผู้ดูแลเด็กมีความสามารถในการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ และเห็นผู้เรียนเป็นสำคัญ มาตรฐานที่ 3 หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีคุณธรรมจริยธรรมมีภาวะผู้นำและมีความสามารถในการบริหารจัดการ มาตรฐานที่ 4 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีจำนวนผู้เรียนและอายุตามเกณฑ์ มาตรฐานที่ 5 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีทรัพยากร และสภาพแวดล้อมที่เอื้อต่อการจัดประสบการณ์การเรียนรู้มีประสิทธิภาพ มาตรฐานที่ 6 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดองค์กร โครงสร้าง ระบบการบริหารและพัฒนาองค์กรอย่างเป็นระบบและครบวงจร มาตรฐานที่ 7 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กจัดการศึกษาโดยใช้ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กเป็นฐาน มาตรฐานที่ 8 ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดทำหลักสูตรและกระบวนการเรียนรู้ที่

เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ **มาตรฐานที่ 9** ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดโครงการ /กิจกรรมส่งเสริมคุณภาพผู้เรียนอย่างหลากหลาย **มาตรฐานที่ 10** ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดสภาพแวดล้อมและการบริการที่ส่งเสริมให้ผู้เรียนพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ **มาตรฐานที่ 11** ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีความร่วมมือระหว่างบ้าน องค์กรทางศาสนา สถาบันการศึกษา องค์กรภาครัฐและเอกชน เพื่อพัฒนา วิธีการเรียนรู้ในชุมชน **มาตรฐานที่ 12** ศูนย์พัฒนาเด็กเล็กมีการจัดระบบประกันคุณภาพภายในศูนย์พัฒนาเด็กเล็กอย่างต่อเนื่องตามระบบวงจรคุณภาพ PDCA **มาตรฐานที่ 13** ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ **มาตรฐานที่ 14** ผู้เรียนมีจิตสำนึกในการอนุรักษ์ และพัฒนาสิ่งแวดล้อมร่วมกับผู้ปกครอง และชุมชน **มาตรฐานที่ 15** ผู้เรียนมีทักษะในการปฏิบัติกิจกรรม สามารถปฏิบัติ กิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้ และมีเจตคติต่ออาชีพสุจริต **มาตรฐานที่ 16** ผู้เรียนมีทักษะ ด้านการคิด การใช้ภาษา การสังเกต การจำแนก การเปรียบเทียบ และแก้ปัญหาได้เหมาะสมกับวัย **มาตรฐานที่ 17** ผู้เรียนมีความรู้และทักษะที่จำเป็นตามหลักสูตรการศึกษาปฐมวัย/แผนการจัดประสบการณ์เรียนรู้ **มาตรฐานที่ 18** ผู้เรียนมีทักษะในการแสวงหาความรู้ด้วยตนเอง รักการเรียนรู้และพัฒนาตนเองอย่างต่อเนื่อง **มาตรฐานที่ 19** ผู้เรียนมีสุขนิสัย สุขภาพกาย และจิตใจที่ดี **มาตรฐานที่ 20** ผู้เรียนมีสุนทรียภาพและลักษณะนิสัย ด้านศิลปะ ดนตรี และการเคลื่อนไหว **มาตรฐานที่ 21** ผู้เรียนปฏิบัติตามระบอบประชาธิปไตยอัน มีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข เป็นสมาชิกที่ดีของครอบครัว ชุมชน และสังคม **มาตรฐานที่ 22** หัวหน้าศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก ครู ผู้ดูแลเด็ก และผู้เรียนมีคุณภาพเป็นที่ยอมรับของผู้ปกครอง และชุมชน **มาตรฐานที่ 23** ผู้ปกครองและชุมชนให้การยอมรับศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก และมีส่วนร่วมสนับสนุนในการพัฒนาการศึกษา (กรมส่งเสริมการปกครองท้องถิ่น. 2553 : 14-20)

2. แนวคิดเกี่ยวกับมาตรฐานด้าน ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์(มาตรฐานที่ 13) ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

เพื่อให้การดำเนินงานด้านการศึกษาเป็นไปตามมาตรฐาน ตามพระราชบัญญัติ การศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 การจัดการศึกษาต้องเป็นไปเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่ สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความรู้ และคุณธรรมมีจริยธรรมและวัฒนธรรมในการ ดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุข **มาตรฐานที่ 13** ผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ดังนี้ มีความขยัน มีความประหยัด มีความซื่อสัตย์และกตัญญู มีวินัย มีความสุภาพ มีความสะอาด มีความสามัคคี มีน้ำใจ มีวัฒนธรรมและความเป็นไทย ซึ่งมีผู้ให้ความหมายดังจะกล่าวรายละเอียดทั้งหมด 9 ด้าน ดังต่อไปนี้

1. ด้านความขยัน

มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของความขยันไว้หลากหลายความคิด มีรายละเอียดดังต่อไปนี้

มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2553 : 57) ความขยัน หมายถึง ผู้เรียนมีความตั้งใจ สม่่าเสมอ อดทน รู้จักรอคอยจนผลสำเร็จ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542 ความขยัน หมายถึง ทำการงานอย่างแข็งขันไม่ปล่อยปละละเลย, ทำหรือประพฤติเป็นปกติสม่ำเสมอ, ไม่เกียจคร้าน, แข็งแรง, เข้าที่

เว็บไซต์ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนนักศึกษา (นักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย, 2551 : ออนไลน์) ความขยัน หมายถึง ความตั้งใจพยายามทำหน้าที่การงานอย่างต่อเนื่อง สม่่าเสมอ อดทน ความขยันต้องควบคู่กับการใช้สติปัญญาแก้ปัญหาจนเกิดผลสำเร็จ

(กรมวิชาการ, 2543, ม.ป.ป) ความขยัน หมายถึง ผู้ที่มีความตั้งใจเพียรพยายามทำหน้าที่การงานอย่างจริงจังและต่อเนื่องในเรื่องที่ถูกที่ควร สู้งานมีความพยายาม ไม่ท้อถอย กล้าเผชิญอุปสรรค รั้งงานที่ทำ ตั้งใจทำหน้าที่อย่างจริงจัง

กระทรวงศึกษาธิการ, (นโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา, 2550 : ม.ป.ป) ความขยัน หมายถึง ความตั้งใจเพียรพยายามทำ หน้าที่การงานอย่างต่อเนื่องสม่่าเสมอ อดทน จนเกิดผลสำเร็จ

ความสำคัญของความขยัน

ความขยันจะทำให้เด็กเป็นที่รักของคนอื่น เด็กขยันจะเป็นผู้สร้างประโยชน์ได้มาก ถ้าไม่ขยัน สิ่งที่ดีควรจะได้จากชีวิตจะไม่เกิด ทั้ง ๆ ที่ฉลาด รู้ เข้าใจทุกอย่าง ถ้าเกียจคร้านก็คงไม่ประสบความสำเร็จ เราจึงควรมุ่งสอนเด็กให้มีความขยัน ทำงานอย่างมีความสุข มีความตั้งอกตั้งใจทำจริง เห็นคุณค่าของสิ่งที่ทำ และอดทนต่ออุปสรรค ผู้ใหญ่ควรปลุกฝังให้เด็กเห็นว่า “ไม่มีใครเคยประสบความสำเร็จ ทั้งที่ยังเกียจคร้าน” ความขี้เกียจ ความเกียจคร้านเป็นสิ่งน่ากลัว เป็นมลทินชีวิต เป็นอุปสรรคสำคัญที่ต้องเอาชนะด้วยวิริยะ ความมีจิตริเริ่ม ไม่ปล่อยตามสบาย เลื่อนลอยไปเรื่อย ๆ แต่เด็ก ๆ จะต้องมีความริเริ่มที่จะทำสิ่งที่ควรทำ พยายาม และมีความอดทนต่ออุปสรรคที่เกิดขึ้นระหว่างการงานนั้นๆ เด็กทุกคนจึงควรได้รับอบรมเลี้ยงดูให้รู้จักกตเวทน์ รู้จักควบคุม รู้จักเอาชนะใจตัวเอง ฝึกให้เป็นผู้มีสติ มีความสันโดษ มีความอดทน มีระเบียบวินัย มีความขยัน หลีกละความชั่ว ประกอบความดี ไม่ย่อท้อ ไม่ละเลยทอดทิ้งธุระหน้าที่ มีจิตใจที่รักการสู้เพื่อสิ่งที่ถูกต้อง มีการพัฒนาในทุก ๆ ด้าน และมีความมุ่งมั่นที่จะชนะตัวเอง ที่จะทำตัวเองให้ดีที่สุด

จากความหมายและความสำคัญของความขยัน สรุปได้ว่า กระบวนการดำเนินงานในการกำหนดนโยบาย วางแผนกำหนดเป้าหมาย ส่งเสริม ประเมินและตรวจสอบ แก้ไขปรับปรุง พัฒนา

ในการส่งเสริมให้ผู้เรียน มาเรียนสม่ำเสมอ มีความรับผิดชอบต่อสิ่งที่ได้รับมอบหมาย ตั้งใจ อดทน มีความพยายาม ไม่ท้อถอย สามารถแก้ไขปัญหาได้

2. ด้านความประหยัด

ผู้ที่มีความประหยัด จะสามารถดำเนินชีวิตความเป็นอยู่เรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตน คิดก่อนซื้อ รู้จักเก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สิน สิ่งของอย่างคุ้มค่า ซึ่งมีผู้ให้ความหมายของความประหยัดไว้ดังนี้

มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2553 : 58) เห็นคุณค่าของทุกสิ่ง เก็บออมถนอมใช้อย่างพอเพียง

พจนานุกรมราชบัณฑิตยสถาน (2525 : 511) ความประหยัด หมายถึง การยับยั้งระมัดระวัง เช่น ประหยัดปาก ประหยัดคำ ใช้จ่ายแต่พอควรแก่ฐานะ

กระทรวงศึกษาธิการ, (นโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา , 2550 : ม.ป.ป) ความประหยัด หมายถึง การรู้จัก เก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สิน สิ่งของแต่พอควรพอประมาณให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ไม่ฟุ้งเฟ้อ

สถาบันคุณภาพวิชาการ (2554 : 7-9) การประหยัด หมายถึง สัดส่วนของความจำเป็นความต้องการที่เกิดขึ้น โดยยึดหลักของความพอดี รู้จักใช้สิ่งของทุกอย่างตามความจำเป็น โดยใช้น้อยที่สุด แต่คุ้มค่าและได้ประโยชน์มากที่สุด

เว็บไซต์ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนนักศึกษา (นักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย , 2551 : ออนไลน์) ประหยัด คือ การรู้จักเก็บออม ถนอมใช้ทรัพย์สิน สิ่งของแต่พอควรพอประมาณ ให้เกิดประโยชน์คุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ

กระทรวงศึกษาธิการ , (นโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา , 2550 : ม.ป.ป) ประหยัด หมายถึง ผู้ที่ดำเนินชีวิตความเป็นอยู่อย่างเรียบง่าย รู้จักฐานะการเงินของตน คิดก่อนใช้ คิดก่อนซื้อ เก็บออมถนอมใช้ทรัพย์สินสิ่งของอย่างคุ้มค่า ไม่ฟุ่มเฟือย ฟุ้งเฟ้อ รู้จักทำบัญชีรายรับรายจ่าย ของตนเองอยู่เสมอ

ความสำคัญของความประหยัด

การประหยัดและอดออมเป็นหัวใจของการตั้งหลักตั้งฐานให้มั่นคง คนที่จะเรียกได้ว่ารู้จักหา รู้จักใช้ทรัพย์สิน หรือหาเงินเป็น ใช้จ่ายเงินเป็น เป็นคนทำมาหากินที่ดี ตั้งตัวสร้างหลักฐานได้ และใช้ทรัพย์สินสมบัติเป็นประโยชน์ เป็นผู้ปฏิบัติหน้าที่ทางเศรษฐกิจอย่างถูกต้อง ก็เพราะปฏิบัติตามหลักทฤษฎีธรรมมีกถดสังวัตตนิกรธรรม 4 ประการ ดังต่อไปนี้

อุฏฐานสัมปทา ถึงพร้อมด้วยความหมั่น คือ ขยันหมั่นเพียร ในการปฏิบัติหน้าที่การงานและการประกอบอาชีพสุจริต ผูกฝนให้มีความชำนาญและรู้จริง รู้จักใช้ปัญญาสอดส่อง ตรวจตรา หาวิธีการที่เหมาะสมที่สุด จัดการและดำเนินการให้ได้ผลดี หรือเรียกว่า “หาเป็น”

อารักขสัมปทา ถึงพร้อมด้วยการรักษา คือ รู้จักคุ้มครอง เก็บ รักษาโภคทรัพย์และผลงานที่ได้ทำไว้ด้วยความขยัน หมั่นเพียรโดยชอบธรรม ด้วยกำลังงานของตน ไม่ให้เป็นอันตรายหรือเสื่อมเสีย หรือเรียกว่า “เก็บเป็น”

กัลยาณมิตตตา คบหาคนดีเป็นมิตร คือ รู้จักเสวนา คบหาคน ไม่เอาอย่างผู้ที่ซุกงูไปในทางเสื่อมเสีย เลี่ยงเสวนาศึกษาเยี่ยงอย่างท่านผู้รู้ ผู้ทรงคุณ ผู้มีความสามารถ ผู้นำเคารพนับถือ และมีคุณสมบัติเกื้อกูลแก่อาชีพการงาน หรือเรียกว่า “สร้างเครือข่ายคนดีเป็น”

สมชีวิตา เลี้ยงชีวิตแต่พอดี คือ รู้จักกำหนดรายได้และรายจ่าย เป็นอยู่พอดีสมรายได้ มิให้ผิดเคืองหรือฟุ่มเฟือย หารายได้เหนือรายจ่าย มีประหยัดเก็บไว้ หรือเรียกว่า “ใช้เป็น”

จากความหมายและความสำคัญของความประหยัด สรุปได้ว่า กระบวนการดำเนินงานในการกำหนดนโยบาย วางแผน กำหนดเป้าหมาย ส่งเสริม ประเมินและตรวจสอบ แก้ไขปรับปรุงพัฒนาในการส่งเสริมให้ผู้เรียนรู้จักใช้สิ่งของ นั้น อย่างประหยัด รู้จักเก็บออม ไม่ฟุ่มเฟือย

3. ด้านความซื่อสัตย์

มีนักวิชาการให้ความหมายของความซื่อสัตย์ หรือนิยามความหมายความซื่อสัตย์ ไว้หลากหลายแนวคิด ตามที่ผู้วิจัยศึกษามาตั้งรายละเอียดต่อไปนี้

มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2553 : 59) ไม่พูดปด ไม่นำสิ่งของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง

กระทรวงศึกษาธิการ, (นโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา, 2550 : ม.ป.ป) ซื่อสัตย์ หมายถึง ประพฤติตรงไม่เอินเอียงไม่มีเล่ห์เหลี่ยมมีความจริงใจ ปลอดจากความรู้สึกลำเอียงอคติ

พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. ๒๕๔๒(2542 : 382) ได้ให้ความหมายของคำว่า“ความซื่อสัตย์” หมายถึง ประพฤติตรงและจริง ไม่คดโกงและไม่หลอกลวง

สมหวัง วิทยาปัญญาานนท์ (2547 : 29) ความซื่อสัตย์ หมายถึง ความตรง ความเปิดเผย ไม่เกิดโทษ เกิดภัย ไม่เกิดอันตรายใดๆ เป็นที่ไว้วางใจได้ต่อหน้าที่ที่จะต้องทำให้ถูกต้องเหมาะสมเพียงพอต่อความเป็นมนุษย์ อย่างบริสุทธิ์ใจ ทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อกฎธรรมชาติ “ความซื่อตรงเป็นรากฐานของธรรมาธิปไตย ” ถ้าประชาธิปไตยที่มีความซื่อตรง มีธรรมะ ก็จะเป็น “ธัมมิกประชาธิปไตย” ตรงกันข้ามประชาธิปไตยที่มีความเห็นแก่ตัว เห็นแก่ประโยชน์ของพรรค ก็ จะเกิดความไม่สงบสุข

เทพาวณี วินิจำทร (2548 : 12) ความซื่อสัตย์ หมายถึง การมีความรู้ ความเข้าใจ มีเจตคติที่ดีและพฤติกรรมกาปฏิบัติตนของนักเรียนที่แสดงออกถึงการไม่คดโกง การไม่หลอกลวง การไม่เอาของคนอื่นมาเป็นของตนเอง การยอมรับในการกระทำของตนเอง การไม่พูดโกหก การรักษาคำพูด และคำมั่นสัญญา การประกอบอาชีพด้วยความถูกต้องและสุจริตและการไม่แก่งแย่งและไม่เบียดบังผู้อื่นเพื่อความสำเรีจ

กฤติพงษ์ บุญรงค์ (2540 : 52) ความซื่อสัตย์ หมายถึง การประพฤติอย่างเหมาะสมและตรงต่อความเป็นจริงเช่น ตรงต่อหน้าที่ตรงต่อคำพูดตรงต่อกฎเกณฑ์ปฏิบัติอย่างตรงไปตรงมาอย่างเหมาะสมทั้งทางกาย วาจา ใจ ทั้งต่อตนเองและผู้อื่นไม่ว่าต่อหน้าและลับหลัง

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ (2551 : 13) ความซื่อสัตย์ หมายถึง การทำตามข้อตกลง ตรงไปตรงมาไม่มีเล่ห์เหลี่ยม ไม่คดโกง พูดตามความเป็นจริง ไม่เสแสร้ง ไม่กลับกลอก รักษาสัจจะ ไม่ใช้วิธีการที่ไม่ถูกต้อง

ความสำคัญของความซื่อสัตย์

คนที่มีความซื่อสัตย์จะเป็นผู้ที่ยึดมั่นในหลักความจริงและความถูกต้องในการดำเนินชีวิต ประพฤติตรงตามความเป็นจริงต่อตนเองและผู้อื่น ทั้งทางกาย วาจา ใจ มีความละเอียดและเกรงกลัวต่อการกระทำผิด คนมีศีลธรรมหรือมีมนุษยธรรม ที่สามารถเรียกได้ว่าเป็นอารยชน จะมีความประพฤติดี ประพฤติชอบ และมีความซื่อสัตย์ สุจริต 3 ประการ ดังนี้คือ

กายสุจริต เป็นความสุจริตทางกาย ทำสิ่งที่ตั้งามถูกต้อง ประพฤติชอบด้วยกาย ละเว้นการบีบบังคับ เบียดเบียน มีเมตตากรุณา ช่วยเหลือเกื้อกูลสงเคราะห์กัน ไม่แย่งชิงลักขโมย หรือเอาไรต์เอาเปรียบ แต่เคารพสิทธิในทรัพย์สินของกันและกัน ไม่ประพฤติผิดล่วงละเมิดในของรักของหวงของผู้อื่น ไม่ข่มเหงจิตใจ หรือทำลายลบลู่เกียรติและวงศ์ตระกูลของกัน

วจีสุจริต เป็นความสุจริตทางวาจา ทำสิ่งที่ตั้งามถูกต้อง ประพฤติชอบด้วยวาจา ละเว้นการพูดเท็จ โกหกหลอกลวง กล่าวแต่คำสัตย์ ไม่จงใจพูดให้ผิดจากความจริง เพราะเห็นแก่ผลประโยชน์ใดๆ ไม่พูดส่อเสียด ยุยง สร้างความแตกแยก พูดแต่คำที่ส่งเสริมสามัคคี ละเว้นจากการพูดคำหยาบคาย สกปรกเสียหาย พูดแต่คำสุภาพ นุ่มนวลควรฟัง รวมถึงละเว้นจากการพูดเหลวไหลเพื่อเจ้า พูดแต่คำจริง มีเหตุมีผล มีสารประโยชน์ และถูกกาลเทศะ

มโนสุจริต เป็นความสุจริตทางใจ ทำสิ่งที่ตั้งามถูกต้อง ประพฤติชอบด้วยใจ ไม่ละโมภ ไม่เพ่งเล็งคิดหาทางเอาแต่จะได้อะไร คิดให้ คิดเสียสละ ทำใจให้ผ่องแผ้วว่างขวาง ไม่คิดร้ายมุ่งเบียดเบียน หรือเพ่งมองในแง่ที่จะทำลาย แต่ตั้งความปรารถนาดี แผ่ไมตรี มุ่งให้เกิดประโยชน์สุขแก่กัน มีความเห็นถูกต้อง เป็นสัมมาทิฐิ เข้าใจในหลักกรรมว่า ทำดีมีผลดี ทำชั่วมีผลชั่ว รู้เท่าทันความจริงที่เป็นธรรมชาติของโลกและชีวิต มองเห็นความเป็นไปตามเหตุปัจจัย มนุษย์เราเป็น

สิ่งแวดล้อมของกันและกัน ตัวเราก็เป็นสิ่งแวดล้อมของผู้อื่น เราจึงควรมีจิตใจเกื้อกูลต่อผู้อื่น มีเมตตาไมตรีต่อกัน ในฐานะที่เราเป็นสิ่งแวดล้อมของเพื่อนมนุษย์ เราจึงต้องมีความสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมทางสังคม นับตั้งแต่การอยู่ร่วมกันในครอบครัว เราทุกคนควรเป็นผู้ที่มีวินัยในการดำรงชีวิต ไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีความซื่อสัตย์สุจริต มีความสามัคคี รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับบทบาทของตน ให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกัน สามารถแก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้

จากความหมายและความสำคัญของความซื่อสัตย์ สรุปได้ว่า กระบวนการดำเนินงานในการกำหนดนโยบาย วางแผนกำหนดเป้าหมาย ส่งเสริม ประเมินและตรวจสอบ แก้ไขปรับปรุง พัฒนาให้ผู้เรียน แยกแยะ ได้ว่าสิ่งใดเป็นของตนและสิ่งใดเป็นของผู้อื่น ไม่พูดปด ยอมรับ ผิดเมื่อทำความผิด ไม่นำสิ่งของผู้อื่นมาเป็นของตนเอง

4. ด้านความมีวินัย

ความมีวินัยเป็นคุณลักษณะของบุคคลที่มีผู้ให้ความหมายไว้ ดังนี้

มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2553 : 60) ความมีวินัย หมายถึง ปฏิบัติตามข้อตกลงเบื้องต้นและมีความรับผิดชอบ

เว็บไซต์ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนนักศึกษา (นักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย, 2551 : ออนไลน์) ความมีวินัย หมายถึง การยึดมั่นในระเบียบแบบแผน ข้อบังคับและข้อปฏิบัติ ซึ่งมีทั้งวินัยในตนเองและวินัยต่อสังคม

วินัย พัฒนรัฐ (2546 : 9) ได้ให้ความหมาย ความมีระเบียบวินัย หมายถึงการประพฤติตามกฎ ข้อบังคับ และกติกาดังๆ ที่สังคมกำหนดขึ้น เพื่อให้เป็นแนวทางในการปฏิบัติและประพฤติดของคนในสังคม เช่น กฎหมาย คำสั่ง คำประกาศ ระเบียบโรงเรียน

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต), (2545 : 47) ได้กล่าวถึงความสำคัญของความมีวินัย ไว้ว่าถ้าบุคคลไม่มีวินัยชีวิตก็จะมีแต่ความสับสนยุ่งเหยิงสังคมจะวุ่นวายระส่ำระสายทำลายโอกาสในการที่จะพัฒนาตนเอง และดำเนินชีวิตที่ตั้งงามของตน

กระทรวงศึกษาธิการ (นโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา, 2550 : ม.ป.ป) ความมีวินัย คือ ผู้ที่ปฏิบัติตนในขอบเขต กฎระเบียบของสถานศึกษา สถาบัน องค์การสังคมและประเทศ โดยที่ตนเองยินดีปฏิบัติตามอย่างเต็มใจและตั้งใจยึดมั่นในระเบียบแบบแผนข้อบังคับ ข้อปฏิบัติ รวมถึงการมีวินัยทั้งต่อตนเองและสังคม โรงเรียนได้จัดกิจกรรมส่งเสริมระเบียบวินัยให้กับนักเรียนอย่างสม่ำเสมอเพื่อปลูกฝังให้นักเรียนเป็นผู้มีระเบียบวินัย เช่น โครงการอบรมคุณธรรมจริยธรรม การอบรมผู้นำนักเรียน การปฐมนิเทศนักเรียน ซึ่งโครงการต่างๆเหล่านี้มีส่วนช่วยปลูกฝังระเบียบวินัยให้กับนักเรียน เพื่อเป็นแนวทางในการประพฤติปฏิบัติตนให้ถูกต้องตามระเบียบของโรงเรียน

พระธรรมปิฎก (ป.อ. ปยุตโต) (2541 : 8-10) ความมีวินัย หมายถึง เป็นระบบระเบียบ ทั้งหมดของชีวิต และสังคมมนุษย์ที่จะตั้งอยู่ให้เป็นผลสำเร็จได้ต้องอาศัยความเข้าใจพื้นฐาน คือ ต้อง มีวินัยโยงไปกิจกรรม

กาญจนา ศรีภาพสินธุ์ (2544: 7) ความมีวินัย หมายถึง เป็นแนวทางการประพฤติหรือ ระเบียบ แบบแผนการปฏิบัติตน อันเป็นที่พึงปรารถนาและเป็นที่ยอมรับว่ามีความถูกต้องเหมาะสม ตามความ มุ่งหวังของสังคมในแต่ละชุมชนและสังคมโดยทั่วไป และวินัยนักเรียน คือ แนวทางการ ประพฤติ หรือระเบียบแบบแผนการปฏิบัติตนของนักเรียนอันเป็นที่พึงประสงค์และเป็นที่ยอมรับว่า ถูกต้อง เหมาะสมสอดคล้องกับความมุ่งหวังของทางโรงเรียนและสังคมโดยทั่วไป

ความสำคัญของความมีวินัย

วินัยเป็นสิ่งสำคัญในการทำให้เกิดระบบระเบียบแก่ชีวิตและสังคม หากไม่มีวินัยจะเกิด ความขัดข้องวุ่นวายและยุ่งเหยิง ดังนั้น การเสริมสร้างวินัยให้แก่เด็กจึงมีความสำคัญและจำเป็น อย่างยิ่งโดยเฉพาะในช่วงปฐมวัย เนื่องจากเป็นการบ่มเพาะเมล็ดพืชแห่งวินัยในตัวเด็กตั้งแต่วัย เริ่มแรก เพื่อให้วินัยหยั่งรากลึกลงอย่างมั่นคงมากขึ้น การพัฒนาวินัยนักเรียน โดยคาดหวังว่าเด็ก ปฐมวัยจะมีความรับผิดชอบต่อนตนเองและปฏิบัติตามข้อตกลงของห้องเรียนได้ เช่น การเก็บของ เล่นเข้าที่อย่างเป็นระเบียบเรียบร้อย การดูแลรักษาสิ่งของตนเองและการดูแลรักษาสิ่งของผู้อื่น

จากความหมายและความสำคัญของความซื่อสัตย์ สรุปได้ว่า กระบวนการดำเนินงานในการ กำหนดนโยบาย วางแผนกำหนดเป้าหมาย ส่งเสริม ประเมินและตรวจสอบ แก้ไขปรับปรุง พัฒนา ให้ผู้เรียนปฏิบัติตามข้อตกลง เข้าใจตามลำดับก่อนหลังในการทำกิจกรรม

5. ด้านความสุขภาพ

ความสุขภาพเรียบร้อยเป็นสิ่งที่ดีงาม คนทุกคนควรมีในตัวเองเมื่อแสดงออกภายนอก จะมีคุณค่าในตัวเอง ต่อสังคมมากที่สุด ดังนั้นนักวิชาการได้ให้ความหมายไว้หลากหลาย ดังนี้

มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2553 : 61) ความสุขภาพ หมายถึง มีมารยาท มีสัมมาคารวะ อ่อนน้อม

หลักสูตรการศึกษาขั้นพื้นฐาน พ.ศ. 2544 (2554 : 55) ความสุขภาพ หมายถึง ลักษณะ ของบุคคลที่แสดงถึงการใช้วาจา ใจ และกาย ต่อบุคคลอื่นอย่างสุภาพและอ่อนน้อม

เว็บไซต์ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนนักศึกษา(นักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย, 2551 : ออนไลน์) ความสุขภาพ หมายถึง เรียบร้อย อ่อนโยน ละมุนละม่อม มีกิริยามารยาทที่ดีงาม มีสัมมาคารวะ

กระทรวงศึกษาธิการ , (นโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา , 2550 : ม.ป.ป) ความ สุขภาพ คือ ผู้ที่มีความอ่อนน้อมต่อตนตามสถานภาพและกาลเทศะ มีสัมมาคารวะเรียบร้อยไม่

ก้าวร้าวรุนแรง หรือวางอำนาจข่มผู้อื่นทั้งโดยวาจาและท่าทางเป็นผู้ที่มีมารยาทดีงาม วางตนเหมาะสมตามวัฒนธรรม โรงเรียนได้จัดกิจกรรมรณรงค์ส่งเสริมให้นักเรียนเป็นผู้มีกิริยามารยาทเรียบร้อยดีงามตามวัฒนธรรมของสังคมไทย เช่น การอบรมมารยาทไทยให้กับนักเรียน การจัดการประกวดมารยาทไทย และการสนับสนุนให้นักเรียนเข้าร่วมแข่งขันมารยาทไทยในโอกาสต่างๆ

ความสำคัญของความสุภาพ

ชีวิตของเราติดต่อสื่อสารกับโลกภายนอกผ่านอินทรีย์ทั้ง 6 อันได้แก่ ตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ เพราะฉะนั้นเราทุกคนต้องสนใจและให้ความสำคัญในการดูแลตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ด้วยการพยายามรับสิ่งที่เป็นประโยชน์ ไม่รับสิ่งที่ไม่เป็นประโยชน์ เพราะการเห็นรูป การได้ยินเสียง การได้กลิ่น การได้สัมผัส มีผลต่อชีวิตและคุณภาพชีวิตของเราทุกคน ซึ่งเรียกว่า สำรวมระวังอินทรีย์ หรือ อินทรีย์สังวร ซึ่งเป็นความฉลาดในเรื่องสิ่งที่มีผลกระทบทางตา หู จมูก ลิ้น กาย ใจ ถือเป็นส่วนที่สำคัญในการดำเนินชีวิตของเราทุกคน ไม่ว่าจะเด็กหรือผู้ใหญ่ เพราะสิ่งที่เข้ามากระทบทางอินทรีย์มีมากมาย ทำให้คนเป็นโรคประสาท ทำให้ฟุ้งซ่าน วุ่นวาย จิตใจที่ผูกพันกับสิ่งนอกตัวและได้รับการกระตุ้นมากเกินไป จะทำให้จิตใจอ่อนแอ ขาดสมรรถภาพในการศึกษาเล่าเรียน เด็กที่ไม่เคยฝึกให้รู้เท่าทัน เวลานั่งในห้องเรียน พอได้ยินเสียงอะไรแปลกใหม่ข้างนอก ต้องมอง ต้องดู ต้องฟัง จิตใจก็ไม่เป็นตัวของตัวเอง สิ่งภายนอก รูป เสียง กลิ่น รส สัมผัส พาจิตไปโน่นนี่ตลอดเวลา ดังนั้น หากเด็กๆได้รับการเตรียมจิตใจของตนเองจนเกิดความรู้ ความเข้าใจที่ลึกซึ้ง จะไม่เป็นทาสของสิ่งที่มีผลกระทบ และสามารถรู้เท่าทันสิ่งต่างๆ

จากความหมายและความสำคัญของความสุภาพ สรุปได้ว่า กระบวนการดำเนินงานในการกำหนดนโยบาย วางแผนกำหนดเป้าหมาย ส่งเสริม ประเมินและตรวจสอบ แก้ไขปรับปรุง พัฒนาให้ผู้เรียนแสดงความเคารพผู้ใหญ่ มีมารยาทในการรับประทานอาหาร แต่งกายสุภาพเรียบร้อย ไม่ก้าวร้าว

6. ด้านความสะอาด

มีนักวิชาการให้ความหมายของความสะอาด หรือนิยามความหมายของความสะอาด ไว้หลากหลายแนวคิด ตามที่ผู้วิจัยศึกษามาตั้งรายละเอียดต่อไปนี้

มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก(กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2553 : 62) ความสะอาด หมายถึง มีสุขนิสัยที่ดีในการปฏิบัติกิจวัตรประจำวัน

เว็บไซต์ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนนักศึกษา(นักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย, 2551 : ออนไลน์) ความสะอาด หมายถึง ปราศจากความมัวหมองทั้งกาย ใจ และสภาพแวดล้อม ความผ่องใสเป็นที่เจริญตาทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

กระทรวงศึกษาธิการ, (นโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา, 2550 : ม.ป.ป) ความสะอาด คือ ผู้ที่รักษาร่างกาย ที่อยู่อาศัย และสิ่งแวดล้อมได้อย่างถูกต้องตามสุขลักษณะ ผีกฝนจิตไม่ให้ขุ่นมัว มีความแจ่มใสอยู่เสมอ ปราศจากความมัวหมองทั้งกาย ใจและสภาพแวดล้อมมีความโปร่งใสเป็นที่เจริญตาทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

กรมวิชาการ, คู่มือการสร้างเครื่องวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัย, (กรุงเทพมหานคร : ครูสภา, 2539 : 22). ความสะอาด คือ ปราศจากความมัวหมองทั้งกาย ใจ และสภาพแวดล้อม ความโปร่งใส เป็นที่เจริญตา ทำให้เกิดความสบายใจแก่ผู้พบเห็น

ความสำคัญของความสะอาด

การดำเนินชีวิตของมนุษย์ เป็นเรื่องของชีวิตที่เป็นอยู่ทั้งหมด ไม่ว่าจะเป็นความสัมพันธกับโลกภายนอก ด้วยกาย ด้วยวาจา ด้วยใจ และด้วยการใช้ตา หู จมูก ลิ้น กาย สัมพันธกับวัตถุ และสัมพันธกับสังคม สิ่งทั้งหลายนี้ล้วนเป็นเหตุปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อกัน ชีวิตของเราเปรียบเหมือนภาชนะว่าง ถ้าหากเราไม่สนใจ ไม่ตั้งใจผีกฝนอบรมตน เอาแต่ของไม่สะอาดใส่ไปในกาย วาจา ใจของเรา ชีวิตของเราที่เป็นภาชนะว่าง ก็จะกลายเป็น “กระโถน” แต่ถ้าเราฝึกกิเลสของตัวเอง ไม่ทำตามกิเลส สนใจที่จะหล่อเลี้ยงชีวิตด้วยคุณธรรม ทำชีวิตให้เบิกบานด้วยคุณธรรม ก็เหมือนกับเราตั้งภาชนะนี้ไว้ในที่ที่ดี แล้วเอาดิน เอาต้นไม้ใส่ รดน้ำพรวนดิน กำจัดวัชพืช ภาชนะนี้จะเป็นกระโถนไม่ได้ ต้องเรียกว่าเป็น “กระถาง” กายและจิตใจที่ยังไม่ได้ทำความสะอาดไม่ได้รับการฝึกอบรม เปรียบเหมือนกับเทียนอยู่ในสายลม เปลวเทียนจะไม่นิ่ง จะใช้อ่านหนังสือหรือทำงานที่ละเอียดไม่ได้ แต่ถ้าเรานำเทียนให้พ้นจากสายลม มาอยู่ในที่ปราศจากลม เปลวเทียนจะมั่นคง นิ่ง สว่าง เราจะทำงานของเราได้สะดวก ดังนั้น กายและใจของคนที่ยังไม่สะอาด ยังไม่เป็นศีล เป็นสมาธิ ก็จะมีลักษณะเหมือนเทียนเล่มนี้ วอกแวกกวัดแกว่งอยู่ตลอดเวลา ทุกคนรู้ว่า ความสงบเป็นความสุขอย่างยิ่ง และทุกคนล้วนต้องการความสุข เราทุกคนจึงควรสนใจแหล่งความสุขที่สูง สุด นั่นคือ ความสงบ คนที่มีความสงบ จะมีจิตใจผ่องคลาย สามารถรักษาอารมณ์ของตัวเองได้ เบิกบาน ปลอดโปร่ง ไม่เศร้าหมอง สามารถปล่อยวางความคิดที่เป็นอกุศล มีความรู้เห็น ความเข้าใจสิ่งต่างๆตามความเป็นจริง มีความคิดสร้างสรรค์ เมื่อเรามีความศรัทธา เพียรพยายามรักษา กาย วาจา และใจ ยิ่งศึกษา ยิ่งเห็น ยิ่งศรัทธา ก็ยิ่งปฏิบัติ ยิ่งปฏิบัติ ก็ยิ่งเห็น หมุนวนไปอย่างนี้ จะทำให้ชีวิตของเราดีขึ้นไปเรื่อยๆเด็กทุกคนจึงควรทำความสะอาดกันให้เป็นนิสัย ทั้งความสะอาดทางกาย และไม่ลืมรักษาความสะอาดทางใจ ไม่ปล่อยให้สกปรก ช่วยกันปลูกต้นไม้แห่งคุณธรรม ให้โลกของเราร่มเย็น และงดงามกว่าที่เป็นอยู่ทุกวันนี้

จากความหมายและความสำคัญของความสะอาด สรุปได้ว่า กระบวนการดำเนินงานในการกำหนดนโยบาย วางแผนกำหนดเป้าหมาย ส่งเสริม ประเมินและตรวจสอบ แก้ไขปรับปรุง พัฒนาให้ผู้เรียนมีสุขนิสัยที่ดี ไม่ทิ้งเศษกระดาษหรือสิ่งของบนพื้น

7. ด้านความสามัคคี

การรวมพลังทำกิจกรรมต่างๆ กับคนอื่น เพื่อทำกิจกรรมอย่างใดอย่างหนึ่งด้วยความพร้อมเพรียงกันให้สำเร็จตามความประสงค์ การรวมกำลังกับคนอื่นจะเพิ่มความสามัคคีได้เป็นอย่างดี ซึ่งความสามัคคีมีหลายความหมาย ดังนี้

มาตรฐานการดำเนินงานศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก (กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2553 : 63) ความสามัคคี หมายถึง การให้ความร่วมมือและปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้

เว็บไซต์ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนนักศึกษา(นักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบวิทยาลัย, 2551 : ออนไลน์) ความสามัคคีสามัคคี คือ ความพร้อมเพรียงกัน ความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุ ผลตามที่ต้องการเกิดงานการอย่างสร้างสรรค์ปราศจากการทะเลาะวิวาท ไม่เอาวัดเอาเปรียบกัน เป็นการยอมรับความมีเหตุผล

กรมวิชาการ(กรมวิชาการ , 2543 , ม.ป.ป) ความสามัคคี หมายถึง ผู้ที่เปิดใจกว้าง รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น รับผิดชอบต่อตนทั้งในฐานะผู้นำและผู้ตามที่ดี มีความมุ่งมั่นต่อการรวมพลัง ช่วยเหลือเกื้อกูลกันเพื่อให้การงานสำเร็จลุล่วง สามารถแก้ปัญหาและขจัดความขัดแย้งได้เป็นผู้ที่มีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างความหลากหลายทางวัฒนธรรม ความคิด ความเชื่อ พร้อมทั้งจะปรับตัวเพื่ออยู่ร่วมกันอย่างสันติและสมานฉันท์ โรงเรียนได้จัดกิจกรรมที่ส่งเสริมความสามัคคีให้นักเรียนอย่างสม่ำเสมอ เพื่อปลูกฝังให้นักเรียนมีความรักและสามัคคีกันในการที่จะพัฒนาโรงเรียน เช่น กิจกรรมการแข่งขันกีฬาภายใน ซึ่งจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี การจัดให้มีการเลือกตั้งคณะกรรมการนักเรียน และการเข้าร่วมกิจกรรมกับชุมชนในการรณรงค์ในโอกาสต่างๆ เช่น การเลือกตั้งในระดับท้องถิ่นและในระดับประเทศ แตกต่างหลากหลายทางความคิด ความหลากหลายในเรื่องเชื้อชาติ ความกลมเกลียวกันในลักษณะเช่นนี้ เรียกอีกอย่างว่า ความสมานฉันท์

กรมวิชาการ, คู่มือการสร้างเครื่องวัดคุณลักษณะด้านจิตพิสัย , (กรุงเทพมหานคร : ครูสภา, 2539 : 22) ความสามัคคี คือ ความพร้อมเพรียงกันความกลมเกลียวกัน ความปรองดองกัน ร่วมใจกันปฏิบัติงานให้บรรลุผลตามที่ต้องการ เกิดงานการอย่างสร้างสรรค์ปราศจากการทะเลาะวิวาทไม่เอาวัดเอาเปรียบกัน เป็นการยอมรับความมีเหตุผล ยอมรับความแตกต่างหลากหลายทางความคิดความหลากหลายในเรื่องเชื้อชาติ ความกลมเกลียวกันในลักษณะเช่นนี้เรียกอีกอย่างว่า “ความสมานฉันท์”

ความสำคัญของความสามัคคี

ในการดำเนินชีวิตของเรา ย่อมต้องมีความสัมพันธ์กับผู้อื่น ไม่ว่าจะเป็นเพื่อนร่วมห้อง เพื่อนร่วมงาน ร่วมชุมชน ตลอดจนพี่น้องร่วมครอบครัว จะเกิดเป็นความสัมพันธ์อันดีหรือที่เรียกว่า ความสามัคคี ได้นั้น ต้องอาศัยเหตุที่เรียกว่า สาราณียธรรม หรือธรรมเป็นเหตุให้ระลึกถึงกัน กระทำซึ่งความเคารพระหว่างกัน อยู่ร่วมกันในสังคมด้วยดี มีความสุข ความสงบ ไม่ทะเลาะเบาะแว้ง ทำร้ายทำลายกัน มี 6 ประการ นั่นคือ

เมตตาการุณยธรรม หรือ ทำต่อกันด้วยเมตตา คือ แสดงไมตรีและความหวังดีต่อเพื่อน ต่อผู้อื่นด้วยการช่วยเหลืออุเคราะห์ต่างๆ โดยเต็มใจ แสดงอาการกิริยาสุภาพ เคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

เมตตาวิจิตรกรรม หรือ พูดต่อกันด้วยเมตตา คือ ช่วยบอกสิ่งที่เป็นประโยชน์ สั่งสอนหรือ แนะนำตักเตือนกันด้วยความหวังดี กล่าววาจาสุภาพ แสดงความเคารพนับถือกัน ทั้งต่อหน้าและลับหลัง

เมตตาทานโนกรรม หรือ คิดต่อกันด้วยเมตตา คือ ตั้งจิตปรารถนาดี คิดทำแต่สิ่งที่เป็นประโยชน์แก่กัน มองกันในแง่ดี มีหน้าตายิ้มแย้มแจ่มใสต่อกัน สาธารณโภคี หรือ ได้มาแบ่งกันกินใช้ คือ แบ่งปันลาภผลที่ได้มาโดยชอบธรรม แม้เป็นของเล็กน้อย ก็แจกจ่ายให้ได้มีส่วนร่วมใช้สอยบริโภคทั่วกัน

ศีลสามัญญตา หรือ ประพฤติให้ดีเหมือนเขา คือ มีความประพฤติสุจริต ตั้งใจ รักษาระเบียบวินัยของส่วนรวม ไม่ทำตนให้เป็นที่น่ารังเกียจ หรือทำความเสื่อมเสียแก่หมู่คณะ

ทิวฐิสามัญญตา หรือ ปรับความเห็นเข้ากันได้ คือ เคารพรับฟังความคิดเห็นเห็นกัน มีความเห็นชอบร่วมกัน ตกลงกันได้ในหลักการสำคัญ ยึดถืออุดมคติหลักแห่งความดีงาม หรือ จุดหมายอันเดียวกัน

ธรรมทั้ง 6 ประการนี้ อันได้แก่ ทำ-พูด-คิดต่อกันด้วยเมตตา มีน้ำใจ แบ่งปัน ประพฤติสุจริต รับฟังความคิดเห็นซึ่งกันและกัน สามารถเคารพนับถือกัน ช่วยเหลือดูแลกัน มีความพร้อมเพรียง มีความร่วมมือ ผนึกกำลังกัน เป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกัน หากเราทุกคนได้ปฏิบัติ ก็จะเป็นคุณค่าที่จะก่อให้เกิดความสามัคคีในการอยู่ร่วมกันในสังคมด้วยดีและมีความสุข ปลอดภัย อันเป็นสิ่งที่เราทุกคนล้วนปรารถนา

จากความหมายและความสำคัญของความสามัคคี สรุปได้ว่า กระบวนการดำเนินงานในการกำหนดนโยบาย วางแผนกำหนดเป้าหมาย ส่งเสริม ประเมินและตรวจสอบ แก้ไขปรับปรุง พัฒนา ให้ผู้เรียนเล่นและปฏิบัติกิจกรรมร่วมกับผู้อื่นได้ ยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น

8. ด้านความมีน้ำใจ

มีนักวิชาการให้ความหมายของความ มีน้ำใจ ไว้หลากหลายแนวคิด ตามที่ผู้วิจัยศึกษา มาตั้งรายละเอียดต่อไปนี้

มาตรฐานการดำเนินงาน(กรมส่งเสริมการปกครองส่วนท้องถิ่น, 2553 : 64) ความมีน้ำใจ หมายถึง มีเมตตา กรุณา เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ มีความรู้สึกที่ดีต่อตนเองและผู้อื่น

เว็บไซต์ส่งเสริมความประพฤตินักเรียนนักศึกษา นักเรียนโรงเรียนสวนกุหลาบ ลาบ วิทยาลัย2551 : ออนไลน์ ความมีน้ำใจ คือ ความจริงใจที่ไม่เห็นแก่เพียงตัวเองหรือเรื่องของตัวเอง แต่เห็นอกเห็นใจเห็นคุณค่าในเพื่อน มนุษย์ มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ ให้ความสนใจในความ ต้องการ ความจำเป็น ความทุกข์สุขของผู้อื่น และพร้อมที่จะให้ความช่วยเหลือเกื้อกูลกันและกัน

กระทรวงศึกษาธิการ, (นโยบายเร่งรัดการปฏิรูปการศึกษา, 2550 : ม.ป.ป.)ความมีน้ำใจ หมายถึง ผู้ให้และผู้อาสาช่วยเหลือสังคม รู้จักแบ่งปัน เสียสละความสุขส่วนตน เพื่อทำประโยชน์ให้แก่ผู้อื่นเห็นอกเห็นใจและเห็นคุณค่าในเพื่อนมนุษย์และผู้ที่มีความเดือดร้อน มีความเอื้ออาทรเอาใจใส่ อาสาช่วยเหลือสังคมด้วยแรงกายและสติปัญญา ลงมือปฏิบัติการเพื่อบรรเทาปัญหาหรือร่วมสร้างสรรค์สิ่งดีงามให้เกิดขึ้นในชุมชน โรงเรียนมีนโยบายปลูกฝังความมีน้ำใจให้เกิดแก่ตัวนักเรียนทุกคน เพราะต้องการที่จะพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่สามารถใช้ชีวิตให้อยู่ในสังคมได้อย่างเป็นสุข โดยมีแนวทางในการดำเนินการคือ จัดอบรมให้ความรู้แก่นักเรียน เพื่อปลูกจิตสำนึกในการมีน้ำใจช่วยเหลือเพื่อน ครู และโรงเรียนในโอกาสต่างๆ เช่น การร่วมทำบุญในวันสำคัญทางศาสนา การจัดกิจกรรมต่างๆของโรงเรียนนักเรียนแต่ละระดับชั้นก็มีส่วนร่วมในการร่วมจัดกิจกรรมนั้น เช่น วันวิทยาศาสตร์ วันสุนทรภู่ สัปดาห์ห้องสมุด วันขึ้นปีใหม่ นอกจากนี้นักเรียนยังแสดงออกถึงความมีน้ำใจต่อเพื่อนนักเรียนด้วยกันเอง รวมไปถึงผู้ปกครองและชุมชนต่อไปด้วย

ความสำคัญของความมีน้ำใจ

ความมีน้ำใจหรือมีใจเอื้อเฟื้อ คือ คนที่มีเมตตา มีความหวังดีต่อสรรพสัตว์อยู่เสมอ และพยายามที่จะทำ พุติในสิ่งที่สร้างสรรค์ ความมีน้ำใจหรือใจเอื้อ เป็นคุณธรรมที่เกี่ยวข้องกับธรรม 2 หมวด คือ พรหมวิหาร 4 และสังคหวัตถุ 4 ที่จะแยกออกจากกันไม่ได้ในภาคปฏิบัติ เพราะคนที่มีน้ำใจ ช่วยสร้างสรรค์สังคม เป็นสมาชิกที่ดีของสังคม จะมีหลักความประพฤติ ดังนี้มีพรหมวิหาร เป็นคุณธรรมภายในที่เป็นพื้นฐานของจิตใจ ได้แก่

มีความเมตตา คือ มีความรัก ความปรารถนาดี มีไมตรี หวังดีต่อผู้อื่น ต้องการช่วยเหลือให้ทุกคนประสบประโยชน์และความสุข ความมีเมตตา เป็นสิ่งที่จะชำระความโกรธ ความโมโหในใจ

มีความกรุณา คือ ความสงสาร อยากช่วยเหลือผู้อื่นให้พ้นจากความทุกข์ ความกรุณา จะชำระความโหดร้าย ความคิดเบียดเบียน

มีมุทิตา คือ ความเบิกบาน พลอยยินดี เมื่อเห็นผู้อื่นอยู่ดีมีสุข มีใจแช่มชื่นเบิกบาน สามารถฝึกตัวเองให้อนุโมทนาในความ สุข ความเจริญ ความสำเร็จของคนอื่นได้ มุทิตาจะชำระความอิจฉาพยาบาท

มีอุเบกขา คือ ความมีใจเป็นกลาง มองตามความเป็นจริง โดยวางจิตสมาธิเสมอ มั่นคงเที่ยงตรง พร้อมจะวางตนและปฏิบัติตามหลักการ เหตุผล และความเที่ยงธรรม อุเบกขาจะจัดการกับจิตใจที่ขึ้นๆ ลงๆ จิตใจที่วุ่นวายขาดความหนักแน่น ความมั่นคง

บำเพ็ญการสงเคราะห์ ซึ่งเป็นคุณธรรมภายนอกที่พึงแสดงออกตามหลักธรรมสงเคราะห์หรือเรื่องยึดเหนี่ยวใจคนและประสานหมู่ชนไว้ในสามัคคี ได้แก่

การให้ทาน คือ เอื้อเฟื้อเผื่อแผ่ เสียสละ แบ่งปัน ช่วยเหลือสงเคราะห์ ด้วยปัจจัย 4 ได้แก่ ทุน หรือทรัพย์สินสิ่งของ ตลอดจนให้ความรู้ ความเข้าใจ และศิลปวิทยา

มีปิยวาจา คือ พูดด้วยคำสุภาพ ไพเราะ น่าฟัง ชี้แจงแนะนำสิ่งที่เป็นประโยชน์ มีเหตุผล ชักจูงในทางที่ดีงาม หรือคำแสดงความเห็นอกเห็นใจ ให้กำลังใจ รู้จักพูดให้เกิดความเข้าใจดี สมานสามัคคี เกิดไมตรี ทำให้รักใคร่นับถือและช่วยเหลือเกื้อกูลกัน

มีอัตถจริยา คือ ทำประโยชน์แก่ผู้อื่น ช่วยเหลือด้วยแรงกาย และชวนชววยช่วยเหลือกิจการต่างๆ บำเพ็ญสาธารณประโยชน์ รวมทั้งช่วยแก้ไขปัญหาและช่วยปรับปรุงส่งเสริมในด้านจริยธรรม

สมานัตตดา คือ ทำตัวให้เข้ากับผู้อื่นได้ วางตนเสมอต้นเสมอปลาย ให้ความเสมอภาค ไม่เอาเปรียบ และเสมอในสุข ทุกข์ คือ ร่วมสุข ร่วมทุกข์ ร่วมรับรู้ ร่วมแก้ไขปัญหา เพื่อให้เกิดประโยชน์สุขร่วมกัน ช่วยด้วยความรู้ ช่วยด้วยถ้อยคำ ช่วยด้วยกำลังงาน ช่วยด้วยการร่วมเผชิญและแก้ปัญหา

จากความหมายและความสำคัญของความมีน้ำใจ สรุปได้ว่า กระบวนการดำเนินงานในการกำหนดนโยบาย วางแผนกำหนดเป้าหมาย ส่งเสริม ประเมินและตรวจสอบ แก้ไขปรับปรุง พัฒนาให้ผู้เรียนรู้จักให้ความช่วยเหลือผู้อื่นอย่างเหมาะสมตามวัย รู้จักแบ่งปันของเล่น สิ่งของแก่เพื่อน และผู้อื่น

9. ด้านความมีวัฒนธรรมและความเป็นไทย

มีนักวิชาการให้ความหมายของความ มีวัฒนธรรมและความเป็นไทย ไว้หลากหลายแนวคิด ตามที่ผู้วิจัยศึกษามาตั้งรายละเอียดต่อไปนี้

บรรเทิง พหุพิชิตวิวัฒธรรม (2532 : 14) วิวัฒธรรม หมายถึง ทุกสิ่งทุกอย่างที่มนุษย์สร้างขึ้นไว้เพื่อนำเอาไปใช้ช่วยพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ในสังคม ซึ่งจะรวมถึงช่วยแก้ปัญหาและช่วยสนองความต้องการของสังคม

บรรจง สมองชาติ.(2526 : 56) วิวัฒธรรม หมายถึง ลักษณะที่แสดงถึงความเจริญงอกงาม ความเป็นระเบียบ ความกลมเกลียวก้าวหน้าของชาติ และศีลธรรมอันดีงามของประชาชน " ความหมายนี้ ทางราชการและวงการทั่วไปยังคงใช้สืบเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน นักวิชาการไทยบางท่านได้ให้ความหมายวิวัฒธรรมคล้าย ๆ กัน

พระยาอนุমানราชชน, (ม.ป.ป. : 6) วิวัฒธรรม หมายถึง สิ่งที่มีมนุษย์เปลี่ยนแปลงปรับปรุง หรือผลิตสร้างขึ้น เพื่อความเจริญงอกงามในวิถีแห่งชีวิตของส่วรวมที่ถ่ายทอดกันได้เลียนแบบกันได้ เอาอย่างกันได้

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ .2554. แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์ : . สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ ความเป็นไทย หมายถึงคุณลักษณะที่แสดงออกถึงความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ร่วมอนุรักษ์สืบทอดภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรม ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารได้อย่างถูกต้องและเหมาะสม ผู้ที่รักความเป็นไทย จะมีความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ชื่นชม มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมไทย มีความกตัญญูกตเวที ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารอย่างถูกต้องเหมาะสม

ความสำคัญของวัฒนธรรมและความเป็นไทย

สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กระทรวงศึกษาธิการ 2554 แนวทางการพัฒนา การวัดและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์ ตามหลักสูตรแกนกลางการศึกษาขั้นพื้นฐาน พุทธศักราช 2551. กรุงเทพมหานคร โรงพิมพ์สำนักงาน : พระพุทธศาสนาแห่งชาติ

เด็กที่รักความเป็นไทย จะมีความภาคภูมิใจ เห็นคุณค่า ชื่นชม มีส่วนร่วมในการอนุรักษ์ สืบทอด เผยแพร่ภูมิปัญญาไทย ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรมไทย มีความกตัญญูกตเวที ใช้ภาษาไทยในการสื่อสารอย่างถูกต้องเหมาะสม

การสอนให้เด็กรักความเป็นไทย คือ การสอนให้เด็กรู้จักตัวเอง รู้ที่มาของตัวเอง สามารถพัฒนาตัวเองให้รู้จักคิด รู้ จักปฏิบัติต่อวัตถุสร้างสรรค์ของมนุษย์ ตลอดจนเทคโนโลยี ให้เกิดสำนึกตระหนักถึงกัน ให้เกื้อกูลหนุนกัน จะต้องพัฒนาเด็กของเราให้เข้าถึงความจริงของธรรมชาติ และมี

ความสุขได้ในท่ามกลางธรรมชาติ สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่น พร้อมทั้งจะอยู่ร่วมอย่างสร้างสรรค์สังคม ไม่ขัดแย้งแย้งซึ่งกัน จะต้องเปลี่ยนแปลงให้มีการพัฒนาในทางที่จะอยู่ร่วมกันอย่างสร้างสรรค์และเกื้อกูล มีจิตใจที่เข้มแข็ง มุ่งมั่นจะทำให้ชีวิตของตนเองให้ดีที่สุด เต็มศักยภาพ ไม่ประมาท ไม่หลงไหล ต่อสิ่งภายนอกที่มาล่อเร้าชักจูง สามารถที่จะมีความสุข และใช้ปัญญาหาชีวิตถึงจุดหมาย เราจะมีชีวิตที่ดี ที่สมบูรณ์ ต้องประสานกับโลก กับสิ่งทั้งปวง การจัดการศึกษาให้กับเด็ก จึงควร เป็นการศึกษาที่จะสร้างเด็กของเราให้มีความคิดที่ถูกต้อง มีความสุข ทั้งในการเรียน การหาความรู้ การทำงานที่สร้างสรรค์ การอยู่ร่วมด้วยช่วยเหลือกัน สร้างเด็กให้เป็นคนดีทั้งต่อตนเอง ต่อผู้อื่น ต่อสิ่งแวดล้อม ต่อประเทศชาติ และต่อโลก

จากความหมายและความสำคัญของความมีวัฒนธรรมและความเป็นไทย สรุปได้ว่า กระบวนการดำเนินงานในการกำหนดนโยบาย วางแผน กำหนดเป้าหมาย ส่งเสริม ประเมินและตรวจสอบ แก้ไขปรับปรุง พัฒนาให้ผู้เรียนแต่งกายตาม ขนบธรรมเนียมประเพณี ศิลปะและวัฒนธรรม ปฏิบัติตนตามวัฒนธรรมไทยท้องถิ่นและแสดงออกความเป็นไทยได้อย่างเหมาะสม

การบริหารการศึกษาโดยใช้แนวคิดเกี่ยวกับวงจรคุณภาพ (PDCA)

จากการศึกษาเอกสาร ได้มีนักวิชาการหลายท่านได้กล่าวถึงความหมายของ การใช้แนวคิดเกี่ยวกับวงจร PDCA เพื่อให้เห็นแนวทางปฏิบัติที่ทำให้เกิดความร่วมมือไว้ดังนี้

ประชุม รอดประเสริฐ (2543 : 152-159) ได้กล่าวว่ากระบวนการบริหารการศึกษา โดยใช้แนวคิด PDCA ซึ่งย่อมาจากภาษาอังกฤษ 4 คำได้แก่ Plan (วางแผน) Do (ปฏิบัติ) Check (ตรวจสอบ) Act (ดำเนินการให้เหมาะสม) เมื่อได้ วางแผนงาน (P) นำไปปฏิบัติ (D) ระหว่างการปฏิบัติก็ดำเนินการตรวจสอบ (C) พบปัญหาก็ทำการแก้ไขหรือปรับปรุง (A) การปรับปรุงก็เริ่มจากการวางแผนก่อนวนไปได้เรื่อยๆจึงเรียกววงจร PDCA

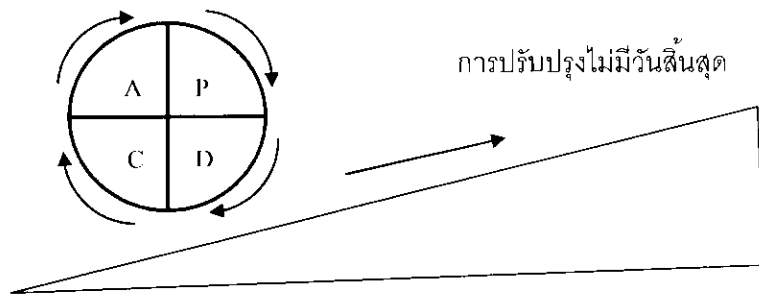
เมลนิค และเดนซเลอร์ (Melnyk&Denzler) อ้างถึงใน (เรื่องวิทย์ เกษสุวรรณ 2545 : 98-99) กล่าวถึงแนวคิดของเดมมิ่งว่า ผู้บริหารระดับสูงต้องมีบทบาทหลายด้าน และการจัดการคุณภาพที่ประสบความสำเร็จนั้นต้องอาศัยหลักการที่เรียกว่า วงจรคุณภาพ (PDCA) แบ่งออกเป็น 4 ขั้นตอน ได้แก่

ขั้นตอนที่ 1 การวางแผน (Plan) หมายถึง วางแผนโดยใช้ข้อมูลที่มีอยู่หรืออาจเก็บรวบรวมขึ้นมาใหม่ นอกนั้นอาจทดสอบเพื่อเป็นการนำร่องก่อนก็ได้

ขั้นตอนที่ 2 การทำ (Do) หรือลงมือทำ หมายถึง ลงมือเอาแผนไปทำ ซึ่งอาจทำในขอบข่ายเล็ก ๆ เพื่อทดลองดูก่อน

ขั้นตอนที่ 3 การตรวจสอบ (Check) หมายถึง การตรวจสอบ หรือสังเกตสิ่งที่เกิดขึ้นว่า มีการเปลี่ยนแปลงมากน้อยเพียงใดและเป็นไปในทางใด

ขั้นตอนที่ 4 การแก้ไข (Act) หรือลงมือแก้ไข (corrective action) หมายถึง หลังจากที่ได้ ศึกษาผลลัพธ์แล้ว อาจไม่เป็นไปตามที่ต้องการหรือมีปัญหาที่ต้องแก้ไข ก็ต้อง ดำเนินการแก้ไข ตามที่จำเป็น หลังจากนั้นสรุปเป็นบทเรียนและพยากรณ์เพื่อเป็นพื้นฐาน ในการคิดหาวิธีการใหม่ๆ ต่อไป การลงมือปฏิบัติดังกล่าวนี้แสดงได้ ดัง ภาพที่ 1

ภาพ 1 วงจรคุณภาพต้องทำซ้ำไปเรื่อย ๆ

ที่มา : (Melnyk&Denzler อ้างถึงใน เรื่องวิทยุเกษตรกรรม, 2545 : 99)

การทำตามวงจรคุณภาพต้องทำซ้ำไปเรื่อย ๆ เพื่อสรุปเป็นบทเรียนอยู่ตลอดเวลา ยิ่งกว่านั้นต้อง เข้าใจดีว่าการจัดการคุณภาพไม่ใช่สงครามที่ผู้บริหารจะรบชนะด้วยตัวคนเดียว การจัดการคุณภาพจะ ประสบความสำเร็จได้ ต้องเป็นการกระทำทั่วทั้งองค์กร เพราะการจัดการคุณภาพเป็นปรัชญาสำหรับ องค์กรและคนทุกคนในนั้น

สมศักดิ์ สินธุระเวชญ์ (2542 : 188-190) กล่าวถึง จุดหมายที่แท้ของวงจรคุณภาพ พ (PDCA)ว่าเป็นกิจกรรมพื้นฐานในการบริหารคุณภาพนั้นมีใช้เพียงแค่การปรับแก้ผลลัพธ์ที่เบี่ยงเบน ออกไปจากเกณฑ์มาตรฐานให้กลับมาอยู่ในเกณฑ์ที่ต้องการเท่านั้น แต่เพื่อก่อให้เกิดการปรับปรุง ในแต่ละรอบของ PDCA อย่างต่อเนื่องเป็นระบบและมีการวางแผน PDCA ที่หมุนได้สูงขึ้นเรื่อยๆ

วงจรควบคุมคุณภาพ PDCA มีภารกิจหลัก 4 ขั้นตอน

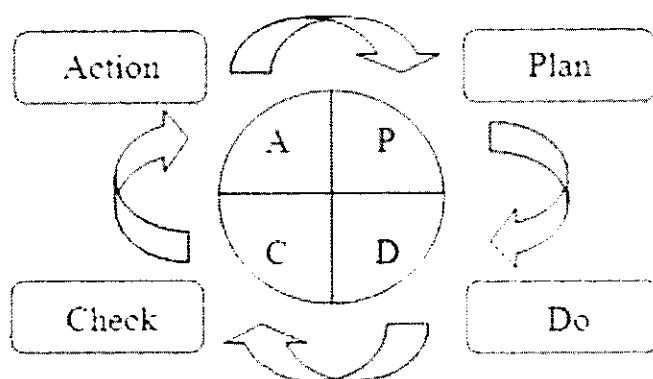
- ขั้นที่ 1 การวางแผน (Plan-P)
- ขั้นที่ 2 การดำเนินการตามแผน (Do-D)
- ขั้นที่ 3 การตรวจสอบ (Check-C)
- ขั้นที่ 4 การแก้ไขปัญหา (Act-A)

จากหลักการวงจรคุณภาพที่กล่าวข้างต้น จะเห็นได้ว่า วงจรคุณภาพ (PDCA) ประกอบด้วย การวางแผน (Plan) การดำเนินการตามแผน (Do) การตรวจสอบ (Check) และการปรับปรุงแก้ไข (Act) โดยการวางแผน การลงมือปฏิบัติตามแผนการตรวจสอบผลลัพธ์ที่ได้ และหากไม่ได้ผลลัพธ์ตามที่คาดหมายไว้ จะต้องทำการทบทวนแผนโดยเริ่มต้นใหม่และทำตามวงจรคุณภาพซ้ำอีก เมื่อวงจรคุณภาพหมุนซ้ำไปเรื่อย ๆ จะทำให้เกิดการปรับปรุงงานและระดับผลลัพธ์ที่สูงขึ้นเรื่อย ๆ ซึ่งหลักการดังกล่าวหากนำมาปรับใช้ให้สอดคล้องกับบริบทของสถานศึกษาจะช่วยพัฒนาบุคลากรและผู้เรียนให้มีคุณภาพ

สรุปได้ว่าได้ว่าวงจร PDCA สามารถประยุกต์ใช้ได้กับทุกๆ เรื่องนับตั้งแต่ การทำกิจวัตรประจำตัว เช่นของการทำงานในแต่ละวันรวมถึงการตั้งเป้าหมายชีวิตการดำเนินงานในระดับบริษัท จนกระทั่งในระดับสถาบันการศึกษาหรือที่นำมาใช้ในระบบประกันคุณภาพการศึกษาซึ่งจะปรากฏในรูปของการพัฒนาองค์การ

ความสำคัญของวงจร PDCA

วงจร Deming ได้พัฒนาไปในทิศทางที่มุ่งผลขึ้นในประเทศญี่ปุ่นซึ่งได้ให้ความสำคัญกับพื้นฐานการบริหารงาน 2 อย่างนั่นก็คือการสื่อสารและความร่วมมือร่วมใจจากทุกคนในหน่วยงาน โดยผู้บริหารยังคงเป็นผู้กำหนดแผนงานแต่จะสื่อสารผ่านช่องทางหัวหน้างานและพนักงานตามลำดับขั้นเป้าหมายถูกกำหนดขึ้นตามความเหมาะสมเป็นไปได้ ดัง ภาพที่2 แสดงวงจร PDCA ดังนี้

ภาพ 2 แสดงภาพวงจร PDCA

ที่มา : ประชุมรอดประเสริฐ, 2543 : 158

เราใช้วงจร PDCA เพื่อการปรับปรุงงานอย่างต่อเนื่องทุกครั้งที่วงจรหมุนครบรอบ ก็จะเป็นแรงส่งให้หมุนในรอบต่อไป วิธีการใหม่ๆที่ทำให้เกิดการปรับปรุงก็จะถูกจัดทำเป็นมาตรฐานการทำงานซึ่งจะทำให้การทำงานมีการพัฒนาอย่างไม่สิ้นสุด เราอาจเริ่มด้วยการปรับปรุงเล็กๆน้อยๆ ก่อนที่จะก้าวไปสู่การปรับปรุงที่มีความซับซ้อนมากยิ่งขึ้น

โครงสร้างของวงจร PDCA

ขั้นตอนทั้ง 4 ขั้นตอนของวงจร PDCA ประกอบด้วย "การวางแผน" อย่างรอบคอบเพื่อ "การปฏิบัติ" อย่างค่อยเป็นค่อยไปแล้วจึง "ตรวจสอบ" ผลที่เกิดขึ้นวิธีการปฏิบัติใดมีประสิทธิภาพที่สุด ก็จะจัดให้เป็นมาตรฐานหากไม่สามารถบรรลุเป้าหมายได้ก็ต้องมองหาวิธีการปฏิบัติใหม่หรือใช้ความพยายามให้มากขึ้นกว่าเดิม

1. ขั้นตอนการวางแผน (Plan)

ขั้นตอนการวางที่ดีสามารถทำให้บรรลุจุดมุ่งหมายได้จะต้อง

1. แผนครอบคลุมถึงการกำหนดกรอบหัวข้อที่ต้องการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงซึ่งรวมถึงการพัฒนาสิ่งใหม่ๆการแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงาน ฯลฯ
2. พร้อมกับพิจารณาว่ามีความจำเป็นต้องใช้ข้อมูลใดบ้างเพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงนั้นโดยระบุวิธีการเก็บข้อมูลให้ชัดเจนนอกจากนี้
3. วิเคราะห์ข้อมูลที่รวบรวมได้
4. กำหนดทางเลือกในการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงดังกล่าว

ข้อดีของการวางแผน

1. การวางแผนยังช่วยให้เราสามารถคาดการณ์สิ่งที่เกิดขึ้นในอนาคต
2. ช่วยลดความสูญเสียต่างๆที่อาจเกิดขึ้นได้ทั้งในด้านแรงงานวัตถุดิบชั่วโมงการทำงานเงินเวลา ฯลฯ
3. การวางแผนช่วยให้รับรู้สภาพปัจจุบันพร้อมกับกำหนดสภาพที่ต้องการให้เกิดขึ้นในอนาคตด้วยการผสมผสานประสบการณ์ความรู้และทักษะอย่างลงตัว

ประเภทของการวางแผน

โดยทั่วไปการวางแผนมีอยู่ด้วยกัน 2 ประเภทหลักๆดังนี้

ประเภทที่ 1 การวางแผนเพื่ออนาคตเป็นการวางแผนสำหรับสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตหรือกำลังจะเกิดขึ้นบางอย่างเราไม่สามารถควบคุมสิ่งนั้นได้เลยแต่เป็นการเตรียมความพร้อมของเราสำหรับสิ่งนั้น

ประเภทที่ 2 การวางแผนเพื่อการปรับปรุงเปลี่ยนแปลงเป็นการวางแผนเพื่อเปลี่ยนแปลงสภาพที่เกิดขึ้นในปัจจุบันเพื่อสภาพที่ดีขึ้นซึ่งเราสามารถควบคุมผลที่เกิดในอนาคตได้ด้วยการเริ่มต้นเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ปัจจุบัน

2. ขั้นตอนการปฏิบัติ (Do)

ขั้นตอนการปฏิบัติคือการลงมือปรับปรุงเปลี่ยนแปลงตามทางเลือกที่ได้กำหนดไว้ในขั้นตอนการวางแผนในขั้นนี้ต้องตรวจสอบระหว่างการปฏิบัติด้วยว่าได้ดำเนินไปในทิศทางที่ตั้งใจหรือไม่พร้อมกับสื่อสารให้ผู้ที่เกี่ยวข้องรับทราบด้วยเราไม่ควรปล่อยให้ถึงวินาทีสุดท้ายเพื่อดูความคืบหน้าที่เกิดขึ้นหากเป็นการปรับปรุงในหน่วยงานผู้บริหารย่อมต้องการทราบความคืบหน้าอย่างแน่นอนเพื่อจะได้มั่นใจว่าโครงการปรับปรุงเกิดความผิดพลาดน้อยที่สุด

3. ขั้นตอนการตรวจสอบ (Check)

ขั้นตอนการตรวจสอบคือ การประเมินผลที่ได้รับจากการปรับปรุงเปลี่ยนแปลง แต่ขั้นตอนนี้มักจะถูกมองข้ามเสมอ การตรวจสอบทำให้เราทราบว่า การปฏิบัติในขั้นที่สองสามารถบรรลุเป้าหมายหรือวัตถุประสงค์ที่ได้กำหนดไว้หรือไม่สิ่งสำคัญก็คือ เราต้องรู้อะไรบ้างและบ่อยครั้งแค่ไหนข้อมูลที่ได้จากการตรวจสอบจะเป็นประโยชน์สำหรับขั้นตอนถัดไป

1. ตรวจสอบขั้นตอนการดำเนินงานได้แก่

1.1 ขั้นการศึกษาข้อมูลมีการศึกษาข้อมูลได้ครบถ้วน

1. ขั้นการเตรียมงานการเตรียมงานตามแผนงานมีความพร้อมหรือไม่
2. ขั้นดำเนินงานมีบุคลากรและทรัพยากรหรือไม่
3. ขั้นตอนการประเมินมีเครื่องมือและขั้นตอนการประเมินผลที่เหมาะสม

2. ตรวจสอบผลงานตามเกณฑ์ที่กำหนดเช่น Delta Principle คือเกณฑ์การประเมินจำหน่ายหรือพนักงาน

3. ตรวจสอบความพึงพอใจของลูกค้าสามารถตรวจสอบได้จากข้อมูลการสั่งซื้อการตีความจากลูกค้าโดยตรง

4. การตรวจสอบคุณภาพทั่วทั้งองค์กรดำเนินการดังนี้

1. ตรวจสอบด้านบุคลากรมีคุณสมบัติเหมาะสมกับงาน
2. การตรวจสอบเครื่องจักรอุปกรณ์ สำนักงานเครื่องจักร ที่มีขีดความสามารถที่เหมาะสม และสร้างผลผลิตที่มีคุณภาพ
3. การตรวจสอบวัตถุดิบหรืออะไหล่ ได้แก่ วัตถุดิบที่ใช้ในการผลิตวัสดุอุปกรณ์ที่ใช้ในสำนักงานมีเพียงพอหรือมีมากเกินไป

4. การให้บริหารลูกค้าระบบการตรวจสอบ ระบบการทำงาน เช่นระบบการให้บริการลูกค้า ระบบการสื่อสารภายในองค์กร มีความเหมาะสมมากพอกับ การบรรลุเป้าหมายคุณภาพหรือไม่การตรวจสอบระบบการบริหารงานประกอบด้วยโครงสร้างองค์กรการบริหารด้านการผลิต และกำหนดเป้าหมายทางธุรกิจเป็นเป้าหมายที่มุ่งหวังผลกำไร

การจัดทำรายงานผลการตรวจสอบ

เมื่อดำเนินงานตรวจสอบคุณภาพแล้วคณะผู้ตรวจสอบจัดทำรายงานผลการตรวจสอบต่อฝ่ายบริหารนำไปสู่การปรับปรุงแก้ไขการจัดทำรายงานผลการตรวจสอบคุณภาพมีส่วนประกอบดังนี้

1. เป้าหมายการตรวจสอบ
2. ข้อบ่งชี้ที่ใช้ในการตรวจสอบ
3. หลักเกณฑ์การประเมินหรือวัดผล
4. ระยะเวลาที่ได้ดำเนินการตรวจสอบ
5. สถิติเปรียบเทียบผลการตรวจสอบ
6. ข้อจำกัดในขณะทำการตรวจสอบ
7. สรุปการตรวจสอบ
8. ข้อเสนอแนะแนวทางการตรวจสอบครั้งต่อไป

4. ขั้นตอนการดำเนินงานให้เหมาะสม (Act)

ขั้นตอนการดำเนินงานให้เหมาะสมจะพิจารณาผลที่ได้จากการตรวจสอบซึ่งมีอยู่ 2 กรณีคือ ผลที่เกิดขึ้นเป็นไปตามแผนที่วางไว้หรือไม่เป็นไปตามแผนที่วางไว้

กรณีที่ 1 ผลที่เกิดขึ้นเป็นไปตามแผนที่ได้วางไว้ก็ให้นำแนวทางหรือกระบวนการปฏิบัตินั้นมาจัดทำให้เป็นมาตรฐานพร้อมทั้งหาวิธีการที่จะปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้นไปอีกซึ่งอาจหมายถึงสามารถบรรลุเป้าหมายได้เร็วกว่าเดิมหรือเสียค่าใช้จ่ายน้อยกว่าเดิมหรือทำให้คุณภาพดียิ่งขึ้นก็ได้

กรณีที่ 2 ผลที่เกิดขึ้นไม่เป็นไปตามแผนที่ได้วางไว้เราควรนำข้อมูลที่รวบรวมไว้มาวิเคราะห์และพิจารณาว่าควรจะทำอะไรต่อไป

1. มองหาทางเลือกใหม่ที่น่าจะเป็นไปได้
2. ใช้ความพยายามให้มากขึ้นกว่าเดิม
3. ขอความช่วยเหลือจากผู้รู้
4. เปลี่ยนเป้าหมายใหม่

ประโยชน์ของ PDCA

1. การวางแผนงานก่อนการปฏิบัติงานจะทำให้เกิดความพร้อมเมื่อได้ปฏิบัติงานจริง
2. การปฏิบัติตามแผนงานทำให้ทราบขั้นตอนวิธีการและสามารถเตรียมงานล่วงหน้าหรือทราบอุปสรรคล่วงหน้าด้วย ดังนั้นการปฏิบัติงานก็จะเกิดความราบรื่นและเรียบร้อยนำไปสู่เป้าหมายที่ได้กำหนดไว้
3. การตรวจสอบให้ได้ผลที่เที่ยงตรงเชื่อถือได้ประกอบด้วย
 - 3.1 ตรวจสอบจากเป้าหมายที่ได้กำหนดไว้
 - 3.2 มีเครื่องมือที่เชื่อถือได้
 - 3.3 มีเกณฑ์การตรวจสอบที่ชัดเจน
 - 3.4 มีกำหนดเวลาการตรวจที่แน่นอน
 - 3.5 บุคลากรที่ทำการตรวจสอบต้องได้รับการยอมรับจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เมื่อการตรวจสอบได้รับการยอมรับการปฏิบัติงานขั้นต่อไปก็ดำเนินงานต่อไปได้
4. การปรับปรุงแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้นไม่ว่าจะเป็นขั้นตอนใดก็ตามเมื่อมีการปรับปรุงแก้ไขคุณภาพก็เกิดขึ้น ดังนั้นวงจร PDCA จึงเรียกว่าวงจรบริหารงานคุณภาพ การบริหารงานอย่างมีคุณภาพหรือวงจรคุณภาพ (PDCA) จัดเป็นกิจกรรมปรับปรุงและพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพ ประกอบด้วย การวางแผน การดำเนินการตามแผน การตรวจสอบ และการปรับปรุงแก้ไข วงจรคุณภาพกับการประยุกต์ใช้เพื่อการศึกษา มีแนวคิดดังนี้

แนวคิดเกี่ยวกับวงจร PDCA

เริ่มขึ้นเป็นครั้งแรกโดยนักสถิติ Walter Shewhart ซึ่งได้พัฒนาจากการควบคุมกระบวนการเชิงสถิติที่ Bell Laboratories ในสหรัฐอเมริกาเมื่อทศวรรษ 1930 ในระยะเริ่มแรกวงจรดังกล่าวเป็นที่รู้จักกันในชื่อ "วงจร Shewhart" จนกระทั่งราวทศวรรษที่ 1950 ได้มีการเผยแพร่อย่างกว้างขวางโดย W.Edwards Deming ปรมาจารย์ทางด้านการบริหารคุณภาพหลายคนจึงเรียกวงจรนี้ว่า "วงจร Deming" เมื่อเริ่มแรก Deming ได้เน้นถึงความสัมพันธ์ 4 ฝ่ายในการดำเนินธุรกิจเพื่อให้ได้มาซึ่งคุณภาพและความพึงพอใจของลูกค้าซึ่งได้แก่ฝ่ายออกแบบฝ่ายผลิตฝ่ายขายและฝ่ายวิจัยความสัมพันธ์ทั้ง 4 ฝ่ายนั้นจะต้องดำเนินไปอย่างต่อเนื่องเพื่อยกระดับคุณภาพของสินค้าตามความต้องการของลูกค้าที่เปลี่ยนแปลงอยู่ตลอดเวลาโดยให้ถือว่าคุณภาพจะต้องมาก่อนสิ่งอื่นใดต่อมาแนวคิดเกี่ยวกับวงจร Deming ได้ถูกดัดแปลงให้เข้ากับวงจรการบริหารซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการวางแผนขั้นตอนการปฏิบัติขั้นตอนการตรวจสอบและขั้นตอนการดำเนินการให้เหมาะสม (ซึ่งในระยะเริ่มแรกหมายถึงการปรับปรุงแก้ไข) แต่ยังไม่สามารถใช้งานได้อย่างมีประสิทธิภาพเพราะแต่ละขั้นตอนถูกมอบหมายให้เป็นหน้าที่รับผิดชอบของแต่ละฝ่าย

ขณะที่ฝ่ายบริหารกำหนดแผนงานและตั้งเป้าหมายสำหรับพนักงานพนักงานก็ต้องลงมือปฏิบัติให้บรรลุตามเป้าหมายที่ฝ่ายบริหารได้กำหนดขึ้นในขณะที่ผู้ตรวจสอบคอยตรวจสอบผลการปฏิบัติงานของพนักงานเป็นระยะๆ และรายงานผลให้ผู้บริหารทราบหากการปฏิบัติงานมีความผิดพลาดหรือเบี่ยงเบนไปจากเป้าหมายก็จะได้แก้ไขได้ทันทีพนักงานที่สามารถปฏิบัติงานได้ตามเป้าหมายก็จะได้รับรางวัลเป็นการตอบแทนแต่ถ้าไม่สามารถทำได้ตามเป้าหมายก็จะถูกประเมินผลการปฏิบัติงานที่ต่อการดำเนินงานในลักษณะนี้จะเห็นได้ว่าค่อนข้างแข็งแกร่งนอกจากผู้บริหารจะไม่ประเมินศักยภาพของพนักงานซึ่งเป็นผู้ที่รู้ดีที่สุดเกี่ยวกับกระบวนการทำงานแล้วยังขาดวิสัยทัศน์ที่ดีในเรื่องของการประสานงานภายในหน่วยงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งการให้พนักงานมีส่วนร่วมในขั้นตอนการวางแผนและแก้ไขปรับปรุงให้ดีขึ้น

วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ (2551: 75 – 76) กล่าวถึง แนวคิดเกี่ยวกับการบริหารและการปรับปรุงผลการดำเนินงานโดยใช้วงจรคุณภาพ PDCA นั้น ผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีความตระหนัก เข้ามามีส่วนเสริม สนับสนุนและร่วมคิดร่วมทำรวมทั้งจะต้องมีการทำงานเป็นทีมโดยบุคลากรทุกคนในสถานศึกษาโดยมีการกำกับดูแลติดตามการดำเนินงานอย่างเป็นขั้นตอน การกิจของการดำเนินงานโดยใช้วงจร PDCA มีดังต่อไปนี้

1. การวางแผน Plan - P หมายถึงขั้นตอนการศึกษาปัญหา การกำหนดเป้าหมาย การแก้ปัญหาและการวางแผนแก้ปัญหาในการปฏิบัติงาน การวางแผนจะช่วยพัฒนาความคิดต่างๆ เพื่อนำไปสู่รูปแบบที่เป็นจริงขึ้นมา ทำให้เกิดรายละเอียดที่พร้อมจะนำไปสู่การปฏิบัติ
2. การปฏิบัติตามแผน(DO – D) หมายถึงขั้นตอนการดำเนินการแก้ปัญหาหรือการนำวิธีการแก้ปัญหาไปปฏิบัติ
3. การตรวจสอบ(Check - C) หมายถึงขั้นตอนการเปรียบเทียบผลการแก้ปัญหาที่ได้จากการตรวจสอบแล้วว่าได้ผล การกำหนดเป็นมาตรฐานการทำงานเพื่อยึดถือเป็น
4. การพัฒนาและแก้ไข ปรับปรุง (Action – A) หมายถึงขั้นตอนแก้ไขปรับปรุงหรือการพัฒนากระบวนการปฏิบัติงานที่เป็นข้อบกพร่อง ให้เป็นไปตามมาตรฐาน ซึ่งอาจจะต้องจำเป็นต้องมีการวางแผนดำเนินการใหม่ก็ได้

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา (2546 : 9-13) กล่าวถึงหลักการบริหารที่เป็นระบบครบวงจร(PDCA) ไว้ว่ากระบวนการพัฒนาคนในสถานศึกษาก็เหมือนกับการสร้างบ้าน เพียงแต่การสร้างบ้านนั้นต้องใช้สถาปนิก ซึ่งเป็นบุคคลภายนอกมาดำเนินการ และเมื่อสร้างเสร็จแล้วก็เสร็จเลยไม่ต้องทำต่อ แต่กระบวนการสร้างคนนั้น ผู้ที่เป็นสถาปนิกคือครูและผู้บริหารซึ่งเป็นบุคคลภายในจะต้องร่วมกันพัฒนาเด็กให้มีคุณภาพดีและจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องโดยไม่หยุด ผู้บริหารและครูในสถานศึกษามีการร่วมกันกำหนดเป้าหมายที่ชัดเจนว่าต้องการพัฒนาเด็กให้มี

คุณสมบัติอย่างไรและถ้าจะให้เด็กมีคุณสมบัติดังกล่าวแล้วก็ต้องช่วยกันคิดและช่วยกันวางแผน (Plan)ว่าจะต้องทำอะไร แล้วช่วยกันทำ (DO)ช่วยกันตรวจสอบ (Check)และปรับปรุงแก้ไข ข้อบกพร่อง(Action)เพื่อให้บรรลุเป้าหมายตามที่กำหนดอย่างต่อเนื่อง เพื่อพัฒนาคุณภาพให้ดีขึ้นอยู่ตลอดเวลา โดยร่วมกันทำงานเป็นทีม ซึ่งผู้ที่มีส่วนช่วยกันรับผิดชอบสำคัญที่สุด คือผู้บริหาร สถานศึกษา และควรดำเนินการร่วมกับบุคลากรหลักที่ได้รับมอบหมายในสถานศึกษา

อนันต์ นามทองตัน (2553 : 74) ได้กล่าวว่า การบริหารตามวงจรคุณภาพ PDCA นั้น แต่ละขั้นตอนจะมีความต่อเนื่องกันตลอดแนวตั้งแต่นั้นตอนแรกถึงขั้นตอนสุดท้าย หากผู้บริหาร สถานศึกษาได้นำไปใช้ในการปฏิบัติงานจะทำให้บรรลุผลในการดำเนินงานตามเป้าหมายได้ เนื่องจากจะทำให้ไม่เกิดช่องว่างระหว่างผู้บริหารกับผู้บริหารกับปฏิบัติหรือทีมงาน ทุกขั้นตอน ตั้งแต่ การวางแผนการดำเนินงาน (P)จะมีระบบสัมพันธ์กันไปอย่างต่อเนื่อง หมุนเวียนเป็นวัฏจักร ในการทำงานทำให้มั่นใจได้ว่าผลงานที่ดีแล้วจะได้รับการพัฒนา ปรับปรุงให้ดียิ่งขึ้น ได้โดยการนำ ผลการปฏิบัติกลับไปทบทวนหรือเริ่ม ใหม่อีกครั้งหนึ่งโดยใช้ข้อมูลสารสนเทศจากขั้นนำผลการ ประเมินมาปรับปรุงงาน (A) ไปเป็นฐานในการแสวงหาแนวทางปรับปรุงพัฒนาหรือวางแผนอีกครั้ง หนึ่งต่อไปและโดยความหมายของวงจรบริหารคุณภาพคือ 1)การวางแผนการปฏิบัติงาน (P) หมายถึง การกำหนดเป้าหมาย กำหนดทางเลือก กำหนดวิธีการดำเนินงาน กำหนดกิจกรรม งบประมาณ แหล่งทรัพยากรและอื่น ๆ ในการส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานกับครูในการ จัดการเรียนรู้เพื่อให้ครูสามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนบรรลุผลสำเร็จ ผู้เรียนมีคุณภาพตาม วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ 2)การดำเนินการตามแผน (D) หมายถึง การจัดสิ่งอำนวยความสะดวก การ คัดเลือกและสนับสนุนทรัพยากร การกำกับติดตาม การให้คำปรึกษา การพัฒนาให้การนิเทศ ตลอดจนจัดกิจกรรมส่งเสริมและแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างผู้บริหารสถานศึกษาและครูเพื่อให้ครู สามารถจัดกิจกรรมการเรียนการสอนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล 3)การตรวจสอบ ประเมินผล(C)การวางกรอบการประเมินผลการปฏิบัติการจัดหาหรือจัดทำเครื่องมือตรวจสอบผล การดำเนินงานของครู การเก็บรวบรวมข้อมูลการจัดการเรียนรู้ การตรวจสอบผลการดำเนินงาน เพื่อช่วยให้ครูมีรูปแบบการทำงานหรือวิธีการทำงานอย่างเป็นระบบ สามารถใช้ข้อมูลสารสนเทศ ด้านต่าง ๆ มาประยุกต์ใช้ในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ทำให้ผู้เรียนเรียนรู้ได้อย่างรวดเร็ว ประหยัดเวลาและทรัพยากรทุก ๆ ด้าน 4)การนำผลการประเมินมาปรับปรุงงานแก่ครู การวางแผน ระบุต่อไป รวมถึงการจัดทำข้อมูลสารสนเทศ รวบรวมผลงาน การเขียนรายงานและการเผยแพร่ ผลการดำเนินงานร่วมกับครู เพื่อให้ครูสามารถดำเนินงานพัฒนาการจัดการเรียนการสอนให้ สอดคล้องกับความต้องการผู้เรียนและชุมชน

สรุปได้ว่า กิจกรรมการปรับปรุงและการใช้หลักการบริหารเชิงคุณภาพ PDCA (Plan-Do-Check-Act) เป็นการบริหารอย่างมีระบบ ในการพัฒนาประสิทธิภาพและคุณภาพของการดำเนินงาน ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอน 4 ขั้นตอน คือ วางแผน การนำแผนไปปฏิบัติ การตรวจสอบ และพัฒนาและแก้ไข ปรับปรุง ผลจากการปฏิบัติงานซึ่งถ้าหากกระบวนการการบริหารหรือผลการปฏิบัติงานที่ได้ยังไม่บรรลุผลสำเร็จจะมีการทบทวนแผนการเริ่มต้นใหม่อีกครั้งหนึ่งหมุนเวียนไปเรื่อย ๆ ย่อมส่งผลให้การดำเนินงานมีประสิทธิภาพและมีคุณภาพเพิ่มขึ้น

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

จากการศึกษาข้อมูลและเอกสารต่างๆเกี่ยวกับ มาตรฐานด้านคุณธรรมจริยธรรม ทำให้ทราบปัญหาแนวทางการ ดำเนินตามมาตรฐานศูนย์เด็กเล็ก พร้อมทั้งประโยชน์ของ ด้านคุณธรรมจริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ แต่ทั้งนี้เพื่อให้ข้อมูลมีความสมบูรณ์และมีความน่าเชื่อถือมากขึ้น จึงต้องมีการอ้างอิงผลงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2556 : 48) ดำเนินโครงการวิจัย "คุณลักษณะสำคัญของคนไทยที่พึงประสงค์โดยแบ่งตามช่วงวัย " สรุปข้อคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางภาคปฏิบัติในการพัฒนาคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ ลักษณะโดยแบ่งตามช่วงวัย ซึ่งแนวทางการพัฒนาคุณลักษณะคนไทยที่พึงประสงค์ ที่เกี่ยวกับคุณธรรมที่จำเป็นสำหรับเด็กช่วงวัยทารก-ปฐมวัย (แรกเกิดถึง 5 ปี) มีดังนี้ 1) แนวทางพัฒนาด้านคุณธรรม ความซื่อสัตย์ และรักความถูกต้อง ผู้เชี่ยวชาญให้ความเห็นว่าช่วงวัยนี้ ยังไม่สามารถพัฒนาด้านความซื่อสัตย์ได้มากนัก เพราะยังไม่มีความพร้อมและความเข้าใจในเรื่องคุณธรรมความซื่อสัตย์และรักความถูกต้องได้ แต่อาจเข้าใจได้ในบางส่วนเกี่ยวกับความถูกต้อง ผู้ที่มีบทบาทสำคัญคือบุคคลในครอบครัวต้องเอาใจใส่และสอนเด็กให้เข้าใจถึงการมีความซื่อสัตย์จากเรื่องเล็กๆ ซึ่ให้เห็นว่าสิ่งใดดี สิ่งใดไม่ดี หรืออาจใช้การเล่นบทบาท และการเล่นอย่างง่ายๆ เป็นต้น 2) แนวทางพัฒนาด้านการรักการเรียนรู้ทำได้โดยการฝึก และกระตุ้นให้เด็กสนใจเรียนรู้จากสิ่งรอบตัว ด้วยการสร้างกิจกรรมที่สร้างนิสัยให้เด็กอยากเรียนรู้จากสิ่งที่เห็น 3) แนวทางพัฒนาด้านความขยัน อดทน ทุ่มเทและทำงานหนักทำได้โดยการฝึกให้เด็กรู้จักอดทนรอคอย จนกว่าจะได้รับในสิ่งที่ต้องการ การไม่เลี้ยงลูกแบบตามใจ หรือตอบสนองความต้องการของเด็กอย่างรวดเร็ว จนทำให้เด็กไม่เห็นคุณค่าและขาดความพยายามทำสิ่งต่างๆ 4) แนวทางพัฒนาด้านการมีจิตสำนึกเพื่อส่วนรวม ทำได้โดยการสอนให้เด็กรับผิดชอบต่อตนเอง ต่อผู้อื่น และต่อสังคมอย่างง่ายๆ ด้วยการเริ่มจากให้เด็กรับผิดชอบตามบทบาทของตนเองอย่างเต็มที่ สอนให้เด็กรักและดูแลของส่วนรวมเหมือนเป็นของตนเอง รู้จักแบ่งปันของเล่นให้กับคนรอบข้าง และมีส่วนช่วยเหลืองานบ้านเล็กๆน้อยๆ 5) แนวทางการพัฒนาด้านการมีระเบียบวินัย ทำได้โดยการฝึกให้

เด็กมีระเบียบในชีวิตประจำวัน เพื่อเป็นจุดเริ่มต้นในการสร้างระเบียบวินัย ด้วยการให้ทำกิจกรรมที่ง่ายไปสู่กิจกรรมที่ยากเน้นการฝึกทักษะในภาคปฏิบัติให้เป็นนิสัย 6) แนวทางการพัฒนาด้านการเห็นคุณค่าในเอกลักษณ์ไทย ทำได้โดยการฝึกให้เด็กได้ปฏิบัติเกี่ยวกับวัฒนธรรมไทยอย่างง่าย ๆ เช่น การไหว้ การยิ้ม การรับประทานอาหาร หรือขนมไทยการเล่นแบบไทย การเล่นเครื่องดนตรีของไทย เป็นต้น

ดวงเดือน มุลกลาง (2546) ศึกษาวิจัย เรื่อง “การอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง โรงเรียนบ้าน บวก อำเภอสี จังหวัดลำพูน” มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองโรงเรียนบ้าน บวก อำเภอสี จังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาลักษณะการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยของผู้ปกครองโรงเรียนบ้าน บวก อำเภอสี จังหวัดลำพูน ประชากร คือ ผู้ปกครองนักเรียนระดับก่อนประถมศึกษา ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2544 โรงเรียนบ้านบวก จำนวน 35 คน ผลการศึกษา พบว่า ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูเด็กปฐมวัยของผู้ปกครอง 1) ด้านร่างกาย ผู้ปกครองให้ความสำคัญและดูแลเกี่ยวกับเรื่องอาหารและโภชนาการ เครื่องนุ่งห่ม และการพักผ่อน ฝึกให้เด็กใช้อุปกรณ์ในการรับประทานอาหาร การรักษาความสะอาดร่างกาย เครื่องแต่งกายและการขับถ่าย การเสริมสร้างพฤติกรรมที่พึงปรารถนา มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 2) ด้านอารมณ์และจิตใจ ผู้ปกครองและเด็กมีความรู้สึกใกล้ชิดผูกพันกัน ผู้ปกครองสอนเด็กในเรื่องการควบคุมตนเอง และให้โอกาสการตัดสินใจในสิ่งที่ต้องการ ในการอบรมสั่งสอนผู้ปกครองใช้การเสริมแรง 3) ด้านสังคมและบุคลิกภาพ ผู้ปกครองปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างในเรื่องมารยาทและค่านิยมทางสังคม เด็กปฏิสัมพันธ์กับเพื่อนวัยเดียวกันที่อาศัยอยู่ใกล้กัน ผู้ปกครองให้การอบรมเกี่ยวกับเรื่องเพศและบทบาทที่เหมาะสมตามเพศ 4) ด้านสติปัญญา ผู้ปกครองชี้แนะและส่งเสริมให้เด็กเรียนรู้ ฝึกอ่านเขียนจากหนังสือและปฏิสัมพันธ์ทางภาษากับเด็กในรูปแบบต่างๆ ส่งเสริมให้เด็กเล่นกับเพื่อนในวัยเดียวกันเพื่อการเรียนรู้ ฝึกให้เด็กทำงาน เช่น การปฏิบัติกิจวัตรประจำวันและการทำงานบ้าน

สุจิตรา ปันดี (2547) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนโรงเรียนธีรภานท์บ้านโฮ้ง จังหวัดลำพูน พบว่า ผู้ปกครองมีส่วนร่วมมากในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียน คือฝึกให้รู้จักดูแลรักษาความสะอาด รักษาสิ่งของทรัพย์สินของตนเอง ฝึกให้เคารพนอบน้อมต่อพ่อแม่ ครูอาจารย์ผู้ใหญ่ อบรมไม่ให้เป็นคนล็กเล็ขโมยน้อย แนะนำการใช้จ่ายตามความจำเป็น และส่งเสริมให้ประพฤติปฏิบัติตัวอย่างเหมาะสม ในส่วนของแนวทางการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียนพบว่า ผู้ปกครองเสนอแนะให้มีการส่งเสริมจริยธรรมของนักเรียน คือการฝึกให้เป็นคนมีระเบียบในเรื่องการตรงต่อเวลา การเป็นคนสุภาพ นอบน้อมต่อตน การรักษาความสะอาด รักษาคำพูด การรู้จักใช้จ่ายในสิ่งที่จำเป็น ไม่ฟุ่มเฟือยและช่วยเหลือพ่อแม่ในการการทำงานบ้าน

ธิตาพร โตสติ (2546) ศึกษาเรื่องการประยุกต์ใช้เทคนิคการวิเคราะห์ผลกระทบไว้เพื่อ กำหนดแนวทางการจัดกิจกรรมการพัฒนาคุณธรรมกับนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์ มหาวิทยาลัยผลการวิจัย พบว่าคุณธรรมที่นิสิตควรได้รับการพัฒนาอย่างเร่งด่วน คือ ความ รับผิดชอบและความขยันหมั่นเพียร ซึ่งมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด เหตุปัจจัยของคุณธรรมเชื่อมโยงกับการขาด แบบอย่างที่ดี ครอบครัว ตัวนิสิตและอาจารย์ผู้สอน คุณธรรมที่ได้รับจากการเข้าร่วมกิจกรรมมี ความสอดคล้องกับคุณธรรมที่นิสิตควรได้รับการพัฒนา แนวทางการจัดกิจกรรมที่มีผลกระทบทำให้ เกิดแนวทางอื่นตามมามากที่สุดคือ การที่อาจารย์ใส่ใจให้โอกาสให้นิสิตได้พัฒนา อีกทั้งทำตัวเป็น แบบอย่างที่ดีให้แก่ศิษย์และการประสานความร่วมมือจากทุกฝ่ายทั้งมหาวิทยาลัย ผู้ปกครองและ อาจารย์

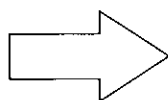
วรวุฒิ หุนมาตรา (2549) ศึกษาเรื่องการพัฒนาการเสริมสร้างคุณธรรม จริยธรรมของ นักศึกษาการศึกษานอกโรงเรียน ศูนย์บริการการศึกษานอกโรงเรียนเขตวัฒนา พบว่า นักศึกษามี พฤติกรรมคุณธรรม จริยธรรมด้านความขยัน มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด

กรอบแนวคิดในการวิจัย

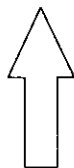
จากการวิจัยในครั้งนี้ ผู้วิจัยได้กำหนดกรอบ สภาพและ แนวทางการ ดำเนินงาน ตาม มาตรฐาน ด้านผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ของศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก โดยมีกรอบแนวคิดดังนี้

สภาพ การดำเนินงาน ตามมาตรฐาน การศึกษาที่ 13 ด้านผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรม และค่านิยมที่พึงประสงค์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก ประกอบด้วย 9 ด้าน ดังนี้

- 1) ด้านความขยัน
- 2) ด้านความประหยัด
- 3) ความซื่อสัตย์
- 4) ความมีวินัย
- 5) ความสุภาพ
- 6) ความสะอาด
- 7) ความสามัคคี
- 8) ความมีน้ำใจ
- 9) ความมีวัฒนธรรมและความเป็นไทย

แนวทางการดำเนินงานตามมาตรฐาน การศึกษาที่ 13 ด้านผู้เรียนมีคุณธรรม จริยธรรมและคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ศูนย์พัฒนาเด็กเล็ก สังกัดองค์การปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดพิษณุโลก

วงจรควบคุมคุณภาพ PDCA

ภาพ 3 แสดงกรอบแนวคิดในการวิจัย